

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SONDAGEN DEN 27 JANUARI 1918.

ILLUSTRERAD TIDNING

FRITHIOF HELLBERG

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

❁ En sjuttiofemårig forskare. ❁

PROFESSOR ESAIAS TEGNÉR.

Ledaren af Svenska akademis ordboksarbete i sitt hem i Lund. Foto för Idun af P. Bagge.

SOM EN FORTSATNING PÅ LUNDAGÅRDS ärevördiga park mellan domkyrkan och universitetet i den sydsvenska lärostadens, utbreder sig österut, söder om Akademiska föreningens stora byggnadskomplex och Kulturhistoriska föreningens område den plantering, som bär namnet Tegnérplatsen. Mellan boskæer af guldregn och syrén höjer sig där bilden af den frejdade skald, hvars namn är så intimt förknippadt med lundaakademien. Med de rika och ostyriga skalde-lockarna fladdrande kring den djärfva profilen framstår Frithiof Sagas och Sveas

skald i Fogelbergs lefvande gestaltning, hvars mörknade brons ytterligare hvarje år palineras af "offerrökarna" från de marschaller, som tändas vid den höstliga hälsningsfesten för de nya studenterna, hvilket på samma gång är en minnesdag för skalden Tegnér.

I ett tredje hus vid den plats, som nämnts efter den vördade farfadern, bor den nuvarande bäraren af hans namn, professorn i österländska språk, ledaren af Svenska akademis ordboksarbete, professor Esaias Tegnér. Man kan tycka, att det skulle vara

rent af tyngande att ärfva ett sådant förpliktigande snillenamn. Men professor Tegnér har i alla fall stått proffet. Han har förvisso skapat sin ära och ej behöft "yfvas öfver fädrens", hvilket också skulle vara otänkbart för den som känner hans från allt prål och flärd så fullständigt fria personlighet. Men hvad han ärfvt utom namnet är för den, som i någon mån förstår att uppskatta prof. T:s lifsgärning, ej svårt att påvisa — d. v. s. vare sig man betraktar det som arf eller själf förvärf, framstår omiskänligt i hans flitiga forskararbete snillet

Signe Hebbes memoarer.

(Forts. fr. nr 1.)

TEGNÉR GASTADE FRAMDELES OFTA Sandsjö prostgård. Det var i synnerhet vid sina resor mellan Wexjö och hufvudstaden han brukade rasta där. Om den tillgifvenhet hvarmed han omfattade huses vackra, yngsta dotter vittnar ett litet bref till Tegnér från Vendela Åstrands mor, prostinnan Maria Åstrand, f. Lund, dateradt den 18 mars 1832, däruti hon med anledning af "den godhet och deltagande Herr Biskopen städse visade min salig man och äfven alltid yttrat för hans dotter", gör vördsam förfrågan om Högvördige Herr Biskopen skulle vilja celebrera dennas bröllop med sin närvaro.

Vendela Åstrand var nämligen vid denna tid sedan ett år tillbaka förlovvad med vice häradshöfdingen, juris kandidat Gustaf Clemens Hebbe.

Till moderns bref till Tegnér gör Vendela Åstrand följande egenhändiga tillägg:

"Förtrostsfull förenar jag mig i den bön mamma framställt. Herr Biskopens längtan att råka härvarande vänner vare min saks förespråkare och förlåt det kanske alltför förmättna hopp hos den som H. B. behagat att någon gång hedra med namnet dotter och som i kraft af denna titel i dag gör de anspråk gällande, som åtföljer densamma, då hon vågar utbedja sig H. B:s välsignelse till det viktiga steg som skall bestämman hennes framtida öde.

Med vördnad och aktning har jag äran vara H. B:s

Ödmjuka Tjenarinna.
Vendela Åstrand"

Tegnér var dock vid detta tillfälle af de till hans tjänst hörande "länsmansbestyren" hindrad att uppfylla sina vänners önskan.

Det unga paret Hebbe bosatte sig på den vackra egendomen Näsbyholm i Fryeleds socken, Jönköpings län. Dock synes andra planer och funderingar föregått detta beslut, ty i bref till Vendela Åstrands käraste ungdomsvän Pauline Cronhjelm skriver Tegnér, att han "hoppas, att Wendela ej låter sin blifvande man söka sin lycka i Stockholm, helst då han har den högsta på så mycket närmare håll."*

Vendela Hebbe hade af sin mor fått en synnerligen god inblick och träning i husliga sysslor. Hon var väl hemmastadd såväl vid spisen som väfstolen. Hennes käraste syster hade dock varit litterära studier

* Svarta Lådan. En lifsbild utgifven af E. M. T.

ESAIAS TEGNÉR.

Pennteckning af fru Vendela Hebbes syster, doktorinnan Malin Sköldberg, f. Åstrand.

och musik. Af sin lärde, högt begåfvade fader, hade hon inhämtat synnerligen grundliga kunskaper på skilda områden, i synnerhet voro hennes språkkunskaper — företrädesvis engelska och franska — efter tidens mått ovanligt gedigna. Om det allvar och den beslutsamhet hvarmed hon åsidosatte dessa älsklingssysselsättningar för de plikter hennes ställning som husmor på en stor herrgård ålade henne, vittnar värtaligt ett bref till Pauline Cronhjelm, som beklagat att väninnan "alltmera världstrål blifver", att vid

"realiteten af ditt kök försvinna lik en flyktig rök de kära ideela nöjen."*

Vendela Hebbe skriver:

"— — — Icke allid får man följa "hjärtats maning", jag hade i det fallet länge sedan "skrifvit till Pauline", jag mer än andra måste låta mig "bestämmas af omständigheterna", i stället att, som Göthe råder" bestämma dem". Förhållandena göra detta tvång till en nödvändighet för mig, från hvilken jag icke utan både inre och yttre förbräelser skulle kunna lösrycka mig. Och hvad mitt förstånd och hjärta förenade inself som skyldighet går jag med uppsåt icke ifrån. Egenskaper som måhända skulle

* Svarta Lådan. En lifsbild utgifven af E. M. T.

På grundvalen af konstnärinnans muntliga berättelser nedskrifna af Hildur Dixetius-Brettner.

förmånligt utveckla sig under ett oberoende lif väljas nu inom de gränser pligtkänslan afmätt; —"

Bland de många vänner som drogos till Näsbyholm, där husliga dygder, fint vett, fågning och behag förde spiran, står främst i raden Tegnér. Han vistades på Näsbyholm ibland flera dagar i följd. "Signelill" satt ofta på hans knä och lekte med kraschanen "den illustra pepparkakan" på hans bröst, och "Morbror", som Tegnér älskade att kallas af Vendela Hebbes små flickor, har ofta tröstat henne vid hennes tidigaste, efter hvad hon själf påstår, synnerligen högljudda uttryck af missnöje med världen.

Hvad Tegnér besök skulle betyda för Vendela Hebbe, där hon lefde sitt af praktiska bestyr uppfyllda lif "inom de gränser pligtkänslan afmätt" är lätt att förstå. Knappast mindre glädje beredde henne hans bref. Tegnér's bref till Vendela Hebbe tillhöra nu genom testamentarisk förordning hennes dotterson litteraturhistorikern professor Valdemar Vedel i Köpenhamn. Sannolikt komma de framdeles att offentliggöras. Fru Hebbes bref till Tegnér öfverlämnades till henne under hennes sista år af professor Elof Tegnér genom Harald Wieselgren med orden: "De breven kunna Tegnér's barn barn läsa utan att rodna."

Intet torde bättre än dessa bref vara ägnadt att för eftervärlden lefvandegöra bilden af Vendela Hebbe, denna kvinna om hvilken Signe Hebbe säger att "som en oförskyld nåd för hvilken mitt hjärta ständigt är som ett brinnande tackoffer, räknar jag, att jag i sextiotvå år fått lefva tillsammans med en ande som hennes". Och intet torde vara mera ägnadt att belysa ädelheten och storslagenheten i Vendela Hebbes karaktär än just hennes förhållande till Tegnér. Det är i synnerhet brefven från ett något senare datum som i detta afseende äga betydelse. Brefven från de första åren af decenniet 1830—1840, då den unga frun alljämt förblifver "Herr Doktors och Biskopens tillgifnaste och ödmjukaste tjänarinna", äga ju för vår teckning jämförelsevis mindre värde än de af senare datum, då den mogna kvinnan, löst från den unga flickans, en smula svärmiska, respektfyllda adoration, förtroendefullt och oförbehållsamt tillmötesgår den celebre vännens önskan om, som han uttrycker sig, "några fragment ur hennes hjertas dagbok".

flykt, klarhet och inträngande skärpa parade med ett produktivt lynnes fantasi och mångsidiga intresse.

Professor Esaias Tegnér föddes den 13 januari 1843 i Källstorp i Skåne, där hans far, Kristoffer Tegnér, var kyrkoherde. Redan vid 22 års ålder promoverades han som primus till fil. d:r på en afhandling i österländska språk, i hvilket ämne han 1879 blef professor vid Lunds universitet. På det område, där han sålunda nedlagt sin mest officiella verksamhet, har han blifvit ryktbar genom en genial lösning af ett problem inom den jämförande semitiska språkforskningen samt skänkt den bildningssökande allmänheten en populär framställning, som vunnit stort intresse, af den assyriologiska forsk-

ningens resultat i arbetet "Ninives och Babels kilskriffter".

På det indoeuropeiska språkområdet, dit professor Tegnér med åren öfvergick, har han jämte några andra forskare gifvit uppslaget till förstälsten af sanskritspråkets vokalförhållanden genom upptäckten af den ariska palatallagen.

Om den nordiska språkvetenskapen har Tegnér gjort sig förtjänt bl. a. genom en rad populärt språkfilosofiska och etymologiska afhandlingar. Som erkännande för sin verksamhet såsom ledamot i K. bibelkommissionen, hvars omfattande arbeten förra året avslutades, har prof. T. bl. a. erhållit teologie doktorsvärdighet vid universiteten i Lund och Köpenhamn.

Redan 1882 invaldes den unge vetenskaps-

mannen i Svenska akademien, där, som akademien direktör uttryckte sig, hans store farfaderns ande hälsade honom välkommen. Mångårig medarbetare vid akademien till Lund förlagda ordboksarbete blef han för några år sedan — efter att 1908 ha lämnat sin professur på grund af uppnådd pensionsålder — chef för detta. Såväl i denna egenskap som i alla andra värf, där professor Tegnér kommit i beröring med, andra — såsom lärare, ledare och vän — har han med sitt välvilliga, fria och hjärtliga väsen skaffat sig rik sympati, hvilken säkerligen i ganska sällspord grad uppbar de talrika hyllningar, som på 75-årsdagen nådde den frejdade forskarens lyckliga och vänsälla hem.

L.

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. B, med julnr:	Uppl. A, utan julnr:	Uppl. C, praktuppl., med julnr:
Helt år Kr. 10:50	Helt år Kr. 10:—	Helt år Kr. 14:—
1:a halvåret » 5:20	3 kvartal » 7:60	Halft år » 7:25
2:a halvåret » 5:80	Halft år » 5:20	Kvartal » 3:75
Kvartal » 2:60	Kvartal » 2:60	Månad » 1:35
4:e kvartalet » 3:25	Månad » 1:—	

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
Utländska annonser:
35 öre eft. text, 40 öre
20 % förhöjning för
särskildt begärd plats. för särsk. begärd plats.

I ett bref dateradt Näsbyholm den 7 september 1834 sänder Vendela Hebbe sin "Biggfader" följande blad ur bemälda bok:

"— — — den oroliga, svärmande anden med hjärtat till reskamrat gör väl ännu stundom sina små vallfarter uti inbildningens magiska rike och inandas med förtjusning den balsamiska luften uti diktens rosengårdar, men återvänder alltid till det praktiska lifvets mera alfvarliga bestyr och med blicken i mitt minnes bok går jag att med klart sinne och lustigt mod omfatta de pligter till hvilkas utöfning en älskad faderlig vän en gång med hela magten af sin oemotståndliga välfalighet uppmuntrade mig. — — —"

Samma år den 13:de november — skaldens födelsedag — skrifver Vendela Hebbe från Näsbyholm:

"För att fira den 13:de november på ett för mig angenämt sätt, begagnar jag mig i dag af Herr Biskopens godhetsfulla tillåtelse att skriffligen åt Hr Biskopens deltagande anförtro förhållanden hvilka jag ända ditills icke vågat hoppas skulle intressera. Tack, tusende gånger för den kära försäkran derom, huru välgörande faller den icke på ett hjärta som, fastän bildadt för hvardagslifvets trånga former likväl klappar varmt för det stora och sköna, som väl kända ligger öfver min verkningsskrets, men icke öfver min fattningsförmåga. Eller skulle icke äfven jag kunna uppskatta, det herrliga hos de Gudasände och min aning beundrande följa dem på deras himmelsfärder, skulle icke någon mäktig ton af den melodiska sången oagtat afståndet nå mitt öra, någon vänlig stråle från ljusets värld förmå genombryta det dunkel, som omger mig! "Äfven jag har varit i Arcadien!" Det sköna när på så många olika vägar människans själ, det finnes väl knappast någon, som är så vanlottad att hon är helt och hållet känslolös för dess inverkan ehuru det icke är allom gifvet, att på de höge andars odödliga språk uttrycka hvad de förnimma — de äro stumma men ej döfstumma, jag räknar mig åtminstone ej till de förstockade vidundrens antal — huru skulle väl jag om jag vore känslolös för de sköna prophetiorna om aningens och ljusets land våga nalkas så frimodigt dess öfversteprest och det på hans födelsedag.

Med innerlig glädje mottog jag underrättelsen om den skonsamhet hvarmed den annars stränge cholerafarsofen framfarit på Hr Biskopens vistelseort — till och med en sådan Buse bevekes — det gläder mig hjärtligt att ingen i Hr B:s älskade och älskvärda krets saknas.

— — — för svaret på professor Agardhs tal tackar jag Hr Bn. Jag försummar väl inte att tid efter annan lyssna om näktergalen låter höra sig och skyndar att kunskapa om honom och hans sång, men — det är svårt för mig så afstängd från den stora världen att få del af dessa tilldragelser — döm därför huru glad jag blef att af H. B:s egen hand på ett så angenämt sätt förekommas. — Med friherrinnan Leijonhufvud är jag nu närmare bekant. Hr Biskopen uppfordrade mig en gång att söka denna bekantskap och jag omfattade första tillfälle därtill, som genom Paulines försorg bereddes mig. Jag har sedan haft skäl att lyckönska mig däröfver. Frih. Leij. är en sällsynt god mor och hustru — egenskaper som jag oagtat mitt svärmeri och förkärlek för snille likväl fullkomligt vet att värdera.

Sade jag att jordelivets uppblomstrar för mig med tusende behag, dem jag med öppna sinnen njuter, sade jag en osanning — påstode jag åter att världen är en dyster öken, der ingen oase erbjöd sin skugga att svalka den trötta vandraren — och jag äfven öfver-

ESAIAS TEGNÉR.

Ur professor Ewert Wrangels bok "Rämen och Tegnérminnet". (Wahlström & Widstrands förlag.)

drifver; visst är, att jag alltid sett lifvet på dess alfvarliga sida, att väl ingen jordisk smärta kan helt och hållet nedslå mig, eller någon verdslig lycka hänföra mig, men också begränsas ej heller mina önskningar af detta lifvet, mitt mål ligger ej inom denna synkrets — mitt hopp står orubbligt till Gud. — Hans röst hör jag från stjernorna på himmelen, där med eldskrift Hans storhet förtäljes — Hans storhet ser jag i blommorna i gräset — hvars språk jag, fostrad i naturens sköte, så väl förstår — "Ivenne sköna ting vet jag — det är den stjernbestrodda himmelen och känslan af skyldigheten i våra hjertan." Inga ouppfyllda vidtsväfvande önskningar, ingen öfverväldigande sorg stör mitt sinneslugn, hvilket är så nödvändigt under arbetsdagen om man skall med friskhet, kraft och mod "verka för den goda nattens frid" och för den lön hvilken ej af förtjenst men af kärlek och nåd i sjelfva kärlekens rike skall tilldelas oss när natten en gång är förliden och evighetens morgonsol glöder öfver grafvarna. — —

Signe Hebbe.

Teckning af professor F. Kjellberg.

— Min älskade Biskop Tegnér har nu kastat en blick in i min inres dysdra område, "den var ej ett kungarike värd" — tillstå det — men säg äfven, att ingenting upptäckts däruti, som kan ändra Hr B:s dyrbara anbud af vänskap och deltagande, samt tro, att till de gladaste stunder af mitt enformiga lif räknar jag dem som bringa mig en hälsning från Hr Biskopen. — — —"

Om den glädje hvarmed Tegnér's personliga besök möts på Näsbyholm vittnar ett bref af den 15 augusti 1835:

"Nära ett år har förflutit sedan jag emottog en efterlängtat, vänlig hälsning från Hr Doctorn och Biskopen, på denna mellantid har jag likväl en och annan gång sökt återlifva minnet af den som i sitt hjertas stolthet icke kan glömma att Hr Biskopen hedrat henne med namnet dotter — stundom har jag i mitt sinne knostat öfver min "faders hjertelag" — döm därför om den glädje jag efter lång väntan mottog den så angenäma underrättelsen, som på en gång bortjagade alla scrupler och skänkte både Clemens och mig en stor fröjd — jag kan ej beskrifva huru välkommen Hr Doctorn och Biskopen är. Tack, hjerligt tack för denna godhet! Huru kärt är hoppet för mig att ännu en gång få se och tala vid Hr Biskopen och visa min egen dom, en hälf vid hvardera handen! *

Ingen skall få täfla med oss om den lyckan att få omgifva Hr Doctorn och Biskopen de få, dyrbara stunder vi ega Biskopen här.

Behöfver jag försäkra, att huru många drabanter Hr Biskopen behagar medtaga äro de kärkomna, vore de än sju såsom Phebus'.

Ännu en gång och tusende gånger välkommen! till

Herr Doctorn och Biskopens

Tillgifna och tacksamma

Vendela Hebbe."

Tyvärr blef detta med så mycken glädje motsedda besök icke af. I ett bref dateradt en vecka senare, eller den 21 aug. beklagar sig den unga frun öfver Hr Biskopens "hårdhet" att hafva sändt återbud.

"Ehuru van att se mina käraste förhoppningar svikas kostade det likväl denna gången mycket på mig — så mycket att jag vågar tro, att om Herr Doctorn och Biskopen kunnat föreställa sig min sorg hade Hr Doct. och Biskp. besparat mig det ledsamma bref som så skonlöst tillintetgjorde all min glädje, ett bref så olik (i alla möjliga afseenden olik) det jag postdagen förut emottog; om Herr Doctorn och Biskopen med egen hand löst sitt löfte hade det säkert mindre smärtat mig. — — —"

Af ett bref något mer än en månad senare framgår dock att Tegnér mycket snart godtgjorde sin unga väninna för den förlust han genom sitt inhiberade besök åsamkat henne. Vendela Hebbe skrifver nämligen från Näsbyholm den 1 oktober 1835:

Sans doute ils sont heureux les héros, les poètes, ceux que le bras fait rois, ceux que l'esprit fait dieux!
Vict. Hugo.

För Herr Doct. och Biskopens besök aflägger jag nu den hjärtligaste tacksägelse, var öfvertygad att jag vet till sitt fulla värde skatta detta bevis på deltagande fastän jag icke med välfalig tunga kan yttra min förbindelse. Huru kärt det var för mig att få se och höra Hr Bisk. kan måhända Hr Bisk.

* Döttrarna Fanny och Teckla, den förra född 1833, den senare 1835. H. D.-B.

Fanny Vedel. Signe Hebbes syster. Skulptur af professor F. Kjellberg.

icke föreställa sig, det oagtat bedröfvades jag att finna det fordom så glada lynnet stämt i moll, jag har mycket grubblat deröfver, men har slulligen kommit att i det fallet dela den allmänna tron nemligen att denna melankolie är endast ögonblicklig; ehuru föga smickrande resultatet af denna anmärkning var för mig, omfattade jag den dock och fann den till och med tröstande — jag föreställer mig följaktligen att glädjen icke gör långa affall från sin höga bundsförvandt, utan sångmön, nyckfull (som tyverr alla förögudade lärnor) stundom förjagar honom för att se huru sorgdräkten klär och att han vid första vink utan tvekan återvänder till sitt goda, omistliga sällskap. —”

Under åren 1836—1837 synes korrespondensen mellan Tegnér och Vendela Hebbe ha legat en smula nere.

Vendela Hebbes tid upptogs allmer af husmoderliga och moderliga plikter. Hon hade nu icke längre endast ”en hälft vid hvardera handen”, lilla Signe hade den 31 juli 1837 sett dagens ljus.

”Jag är hennes både matmoder och sköterska huru ”onaturligt” detta förhållande än är”, skriver hon i ett bref till Tegnér af den 4:de okt. samma år.

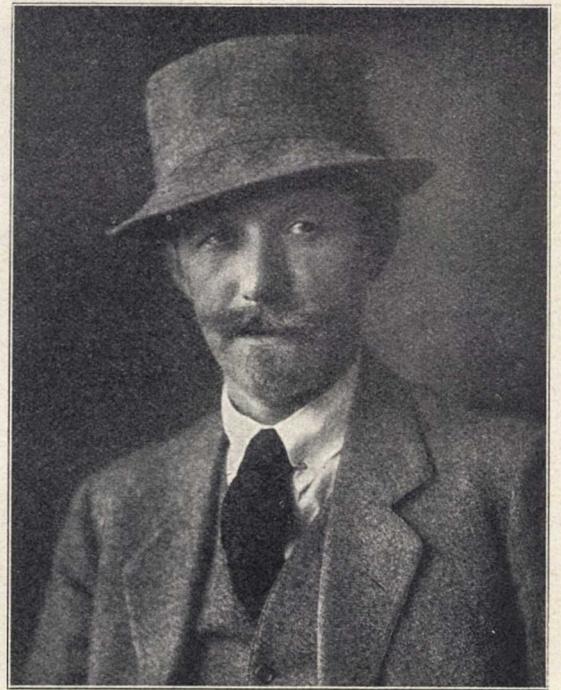
Med anledning af den svåra eldsolycka, som hemsökte Vexjö i början af år 1838 skriver Vendela Hebbe den 7 mars detta år.

”Af allt mitt hjerta beklagar jag den olycka, som inträffat i Herr Biskopens grannskap; fastän Bisk. och dess famille därvid icke gjort någon oersäfflig förlust, föreställer jag mig dock det sorgliga intryck denna händelse förorsakat, särdeles som vistandet så nära stället för tilldragelsen medför mångdubbladt lidande för ett känslofullt hjerta genom åsynen af den jämmer, som alltid åtföljer dylika uppräden.

Jag begagnar detta tillfälle att tacka Bisk. för brevet af den 1:ste November, jag blef öfverraskad såsom man blir vid mottagandet af en oförmodad lycka — om äfven så förhåller sig att ”Beundran är en slags vidskepelse, som väntar underverk” är jag likväl icke så fantastisk att jag hoppas att få ”emottaga Biskopen” eller ”stundom erhålla bref”. Ack nej! Tro icke, att jag är nog förnämen att göra mig räkning därpå, jag öfvertalar mig endast, att icke missbruka Bisks. tillåtelse att någon gång skriffl. göra mig påminnt, tacksam om blott en enda rad stundom försäkrar mig, att jag ej är glömd.

”Lifvets Härold” klagar öfver lifvets kyla och meniskors förvändhet, ack! när den som har byggt sig ett tempel i hvarje hjerta der han tillbedes och älskas, talar så, när hans erfarenhet är af så melankolisk beskaffenhet — hurudan är då min!? men, detta missnöje med det närvarande, detta själens fremlingskap här på jorden utgör just rätta beviset för hennes högre ursprung, samt är äfven underpanten på odödlighet i en kommande bättre verld — det är så naturligt, säger Schiller på något ställe ”att man önskar skiljas vid ett sällskap, der man icke är tåld och hasta till ett der man är efterlängtd.” — — —

(Forts.)

Johan Bojer.

Snöstorm.

SNÖSTORM — HÄR ÄR DU HEM-
lös —

*här, där de många mänskorna bo.
Vildmarken väntar dej — orördt
land, där en urtidsro
rufvar som korp i klyfta
tung öfver vidd och värld,
stark som din hvita, vingade,
vida färd.*

*Här är du hemlös — Fjärran
vänta dig fjällen, kam vid kam.
Och där i stalpens skugga
fjällsänkans väg går fram
ligger en by med låga
stugor af timradt trä,
fattig men gömd i vildmarkens
lugna lä.*

*Morgonen gryr — och brasan
slocknar — En natt igen
kommit till obygdens människor,
enkla kvinnor och enkla män —
Låga små stugor — böjda
ryggar men hårda tag —
natt i väntan på arbetets
dryga dag.*

*Snöstorm — där är du hemma —
Där har den formats din starka sång
— vildmarkens dikt om slitet
och om grafvarnas ro en gång —
Sjung för det hvita landet —
sjung för snönatten—stum och stor —
sjung för de låga stugorna,
där det enkla, tiggande folket bor. —*

NILS-MAGNUS FOLCKE.

Vår nya följetong och dess författare.

I DETTA NUMMERS ROMANBILAGA BÖRJAR offentliggörandet af Johan Bojers roman ”Vårt rike”, en skildring ur nufida norskt samhällslif, som vi ej tveka att beteckna som ett lysande prof på vårt västra grannlands yngre berättarkonst.

Johan Bojer är född 1872 på Orkedalsören i Søndre Trondhjems amt. Hans föräldrar voro fattigt arbetsfolk, som tidigt lämnade honom ifrån sig, så att han fick växa upp bland fiskare och bönder. Befolkningen är gles i dessa nordliga trakter af landet, afstånden mellan gårdarna stora. Regelbunden skolgång för barnen är därför icke att tänka på. Emellertid var pysen vetgirig och läste allt som föll honom i händerna. Det blef dock inga studier att tala om, mestadels fick han sköta kreaturen, hugga ved och för öfrigt deltaga i alla möjliga sysslor både till lands och sjöss, ty än tjänade han hos bönder än hos fiskare. En senare anställning hos en affärsman satte honom i tillfälle att studera. Sin väsentliga utbildning vann han emellertid under långa utländska resor i olika delar af Europa. Hans första litterära alster blef enaktaren ”En moder”, hvilken med framgång uppfördes på norska och danska scener och inbragte honom ett reses stipendium. Han var då tjugutvå år.

Nu har han bakom sig en hel rad af mer eller mindre berömda verk, romaner och skådespel, och hans produktion under de senare åren betecknar en alljämt stigande kurva af konstnärligt skapande, så att han i närvarande stund står främst bland det unga Norges diktare.

Det lider inte tvifvel att hans egenartade utveckling varit honom till fromma som författare. Han har sett och erfarit mycket af lifvets både goda och onda sidor och han har på samma gång uppfattat hvad som mött honom med sympati och en naiv friskhet. Därpå denna klara, måttfulla realism, som kännetecknar hans böcker, därpå föredragets värme och figurskildringens must och pregnans.

Iduns Hjälpreda

medföljer detta nummers bilaga, och torde våra läsare vid arkets särskiljande se till att det ej sammanblandas med romanbilagans sidor.

Äktenskaps-Hulda. Af Knud Hjortø.

Bemyndigad öfversättning från danskan af Ove Ekelund.

DEN LANGE YNGLING, SOM NU I snart en half timme hade stått och gloft på Vänd-om-Maries hus, måtte haft godt om tid, hvad det sen kunde vara han stirrade på, huset eller frädgården. Båda var ju mycket nätta, men någon särskildt festlig anblick erbjöd de inte — för det kunde väl inte vara Vänd-om-Maries Pims, som stod på trädgårdsgången och skällde så sagolikt ilsket?

I hvarje fall hade hustrurna i de närmaste husen fått något att fundera öfver. De, som inte hade suffit vid fönstren, satt där nu, och de, som hade kommit ut, gick inte in — det måtte väl i alla fall komma att ske något?

Det var emellertid inte något annat, än att en lång yngling gått förbi ett litet hus, och så hade en hund rusat ut och skällt på honom, och pojken hade stannat och betraktat den förundrad. Det finns mycket att förundra sig öfver hos en liten hund. Man kan stanna hos den — det beror på om man har lust och hur brådt man har. Det finns i hela världen inte så smala ben, att inte en hund förs gå på dem, inte en käff så tunn, att inte en hund vill skälla med den. Det låter inte egendomligt i skrift, men i verkligheten kan det vara en ganska underbar syn. Pojken stod alltså stilla och hunden skällde. Det var första afdelningen.

Efter en liten stund gjorde hunden en paus. Den väntade, att pojken nu skulle säga något, sparka efter den eller ta upp en sten — då skulle den springa bort till hörnet af huset och därifrån skälla vidare, men pojken rörde sig inte, till och med hans ögon stod stilla. Hunden var då tvungen att börja om igen — den bjäbbade beskäftigt med käften på sned och hoppade allt emellanåt till på stället. Pojken var stor och välfödd, synbarligen af ett lugnt sinnelag: han rörde inte en lem och lät hunden sköta om det hela.

Pims, som hunden alltså hette, insåg plötsligt det underliga i situationen. Den skällde jämrande och det kom liksom något skrämmt i dess ögon; den vände om, gjorde ett slag rundt hörnet, kom tillbaka och bjäbbade med förnyadt raseri, som var prägladt af en tydlig öfverdrift. Den kunde inte förstå detta — naturligen reste sig håren på dess rygg när den kom att se in i pojkens orörliga ögon. Den försökte med att byta plats, skällde på honom från den ena sidan och från den andra, men det hjälpte inte. Den gjorde en ny paus och såg vänlig ut under det den närmade sig. Måhända ville han klappa honom, det hade hänt förr. Antingen går de eller klappar, endera gör de. Men ynglingen ville inte klappa. Pims trodde sannolikt att han skulle förlora förståndet.

Det varade väl en half timme. Pims gick och kom igen: han kunde inte öfverge tanken på en avslutning, men plötsligt snurrade han rundt och sprang sin väg under fullkomlig tystnad.

Pojken tog sin arm från staketet och vände sig om för att gå. Framför honom stod två barn i tioårsåldern, en pojke och en flicka.

— Du får inte reta vår Pims, sade flickan.

— Hvad heter du? frågade pojken barskt.

— Jag heter Hulda. Du får inte reta vår Pims. Mor säger att han inte far väl af det.

Pojken log hånfullt:

— Jaså, du heter Hulda. Då heter väl han där Hjalmar?

— Ja, han heter Hjalmar. Hva heter du?

— Jag heter Mogens, svarade pojken ofrivilligt. Hva angår det dig förresten? rättade han sig ögonblickligen.

Han såg närmare på flickabarnet. Hon hade bara ben, ett litet, grinande, fräknigt ansikte, och ett hår, som var nästan rött. Pojken var mörkare men lika grinig; så såg alltså Vänd-om-Maries ungar ut.

Hulda mötte gladt hans blick, som om den bara innehållit beundran. Hon frågade:

— Vill du klappa Pims? Så skall jag hämta honom. Han är så söt!

Mogens blef irriterad af hennes oföränderligt muntra humör och svarade hånfullt:

— Du har ju inga byxor på dig, tös.

Hulda tog några danssteg för att ytterligare understryka det och svarade hånryckt:

— Det behöfver man heller inte om sommaren! Jag har badat, föll det henne plötsligt in att meddela — tillsammans med Hjalmar.

— Jså, du badar med pojkar, du!

— Ja, sade Hulda — där var andra pojkar än han.

— Puh, sade Mogens och log, men så gjorde han sig sträng:

— Tycker du det är passande för en flicka att bada med pojkar?

Hulda hade funnit Pims, hon högg honom och förde honom med sig för att klappas. Pims var nu välvillig och ville slicka. Hulda var ett enda leende — tillrättavisningen hade hon inte alls förstått.

Det dök upp någon strax bredvid. Det var Vänd-om-Marie själf, som kom svajande. Hon var glad och Hulda liknade henne.

— Jaså, du står här och pratår med barnen, sade hon. — Åh, goddag, det är ju Hans Niels' Mogens! Jaså, du står här och underhåller dig med Hjalmar och Hulda!

— Nej, det gör jag rakt inte, svarade Mogens vresigt och värdigt, jag stod bara och såg på era styfmorsblommor.

— Jaså, ja, jaha. Ja, du ska gärna få ett stånd med dig hem till din mor, det ska du visst! Jag ska ta och gräfvu upp ett. De gör sig riktigt bra i en trädgård.

— Nej tack, jag tror vi har likadana där hemma, sade Mogens. — Adjö.

— Adjö, Mogens. — Äfven Hulda med Pims på armen tillropade honom ett hånryckt: adjö, Mogens.

Mogens såg de många kvinnornas blickar riktade på sig och gick öfver på andra sidan af vägen. Han kom att tänka på, hvad han hade hört om Vänd-om-Marie, att hennes farfar hade varit präst. Hon hade aldrig blifvit gift, men hon hade tre oäkta barn, hvilkas fäder var välbärgade, och Vänd-om-Marie var nöjd med sin lott, hvilket hon också skulle ha varit, om den varit ringare. — Den är lika mycket värd som en lärarinnesyssla, brukade hon säga, och när man är välbärgad skall man inte klaga.

Styfmorsblommorna framför Vänd-om-Maries hus stod återigen i sitt fulla flor. De var af alla färger — alltifrån ljusgula till svarta, men de egendomligaste var de, som hade båda färgerna; de liknade ansikten, som stod och stirrade upp mot solen, vresiga, förvridna ansikten. De mörkare af dem såg dystra ut, de mer gulaktiga endast buttra. Några af dem hade vändt sig om på sina stjäklar, och liknade människor, som med ett utsägligt surt uttryck ser tillbaka öfver axeln och väntar på en, som inte kommer.

Inne från huset hördes höga röster som om någon grälade, men det var intet annat än ett utslag af familjen Vänd-om-Maries vanliga humör. Strax efteråt kom Hulda ut i lång, svart kjol, som tydligen besvärade hennes långa ben. Hon hade blifvit konfirmerad dagen förut. Hulda hade en liten flaska i handen och sneddade öfver vägen till handelsboden. Hon skulle köpa mer härolja: det var detta, som det högljudda pratandet hade rört sig om. Hulda skulle ha tio öre till härolja. Naturligtvis skulle Hulda ha härolja idag, när hon skulle ut och promenera med de andra konfirmanderna. Hulda kom tillbaka och blef insmord — hon sken för öfrigt också på de ställen, som icke fuktats af någon härolja. Hulda var nu fjorton år, välvuxen och väl utvecklad. Hennes ansikte var ljust och en smula fräknigt, det var groft, men ögonen var vackra och hennes hals hvit, håret var rödaktigt. Hon hade, som folk sa, också sin mors löjlige gång. Hennes röst var hes, hvilket kanske berodde på, att hon hellre ropade än talade, och så svor hon emellanåt, hvilket säkerligen kom sig af, att hon alltid hade lekt med pojkar.

Konfirmanderna skulle ut i skogen. De hade goda smörgåsar med sig och skulle köpa kaffe på hotellet. När Hulda, smord och skinande, gick i spetsen för flickornas flock, var det, som några af de eftersta generade började sacka af och oförmärkt försvann in i en trädgård, hvarifrån de sedan smög sig hem. Pojkarna å sin sida flinade, några af dem flockade sig kring Hulda, andra höll sig på afstånd och fisslade halfhögt med de närmaste kamraterna.

På eftermiddagen körde en vagn långsamt genom staden. På kuskbocken satt en ung man med ett allvarligt ansikte. Vänd-om-Marie kom ut och hejdade honom.

— Hur står det till med din far, Mogens? frågade hon.

Mogens såg missnöjd på henne, men stannade i alla fall.

— Å, inte så värst bra.

— Såå, sade Marie och fick ett besynnerligt uttryck i ansiktet emedan hon ville se allvarlig ut. — Är det inte en liten smula bättre? frågade hon under det att det lyste upp i hennes ögon.

— Nej, svarade Mogens kort.

— Har han inte ätit något? frågade Marie vidare.

— Inte något annat än en kopp hafrevälling.

— Jaså, sa Vänd-om-Marie, och ljusnade betydligt, ja men då —

— I går kunde han åtminstone äta ett ägg, svarade Mogens, utpinad och förargad.

Vänd-om-Marie sökte fortfarande efter en ljuspunkt.

— Har han heller inte sofvit något i natt då?

— Jo, en timmes tid.

— Nå, sa Vänd-om-Marie, och nu kunde hon se glad ut igen — ja, men då skall du se, att han repar sig! Jo, när han kan sova, Mogens, så — — Nå, där kommer minsann konfirmanderna! De har varit i skogen, Hulda hon går i spetsen. Du känner nog Hulda, Mogens; det är min alltså.

Mogens skulle till att köra vidare, men höll in hästarna — han visste inte hvarför — och såg på ungdomarna.

— Hva ska de männe nu ta sig till? pra-

tade Vänd-om-Marie vidare. De tänker visst singla slant! Det är något, Hulda är lika förtjust i som pojkar. Kan du se, hon skall singla slant med en krona — kan du se, Mogens? Hulda, hon är storartad, hva?

Nej, nu skulle Mogens iväg.

— Ja, din far, han repar sig alltså, Mogens, det gör han nog. Hälsa honom!

Mogen måste le.

— Tack, sade han med en betoning, som undgick Mariens uppfattning.

Men nu kom ungdomarna.

— Får vi åka med? skrek Hulda i en hel kör af röster.

Vänd-om-Marie gick undan för vagnshjulen:

— Nej, ni får inte åka med — du får inte åka med, Hulda! Mogens skall hem till sin sjuke far.

Vänd-om-Marie såg högst allvarlig ut, men log genast för att återfå sitt kända uttryck.

Mogens höll återigen in hästarna.

— Har hon plats, hon där, frågade han och gjorde liksom en rörelse med örat i riktning mot Hulda.

— Inte precis, svarade Vänd-om-Marie, du kan gärna få henne, Mogens, det kan du. Du kan gärna få henne med detsamma.

Hulda hade hatten i hand och håret i oordning efter utflykten och hvad som hade hört till den.

— Ja, du kan gärna få mig, sa hon.

Hennes stora, ljusa ansikte blossade upp och hennes blå ögon såg ännu ljusare ut mot hårets rödaktighet.

— Nej, sade Mogens och satte hästarna i rörelse. — Adjö! Hvarför hade han frågat om det? Nå, det hade ju kunnat vara likt Vänd-om-Marie, att vilja ha sin dotter hemma? Till hvad? Till detsamma som hon själf, naturligtvis.

I utkanten af stan håller ungdomen bal på en liten grön plätt. Den är inte så värst jämn, men god nog, eftersom det ingen bättre finns. På ett ställe är det en sluttning och på ett annat ställe är det ett hål, i hvilket de dansande paren i förbifarten gör sig ett nöje af att knuffa ned ett annat par med en armbåge eller ett knä. Hulda är en af dem, som oftast blir nedknuffad — hon är så uppspelt och glömmar jämt det farliga stället. Hennes ljusa klänning har stora, gröna fläckar på rygg och armbågar. Hulda är nu öfver sjutton år och har börjat afrundas både i ansiktet och nedåt. Hon påminner mycket om en fölunge, både i rörelser och röst: hon gnäggar under dansen, ifrig och ostyrd som ett ungt sto, som är frispändt för första gången.

På något, som är öfverhöljdt med ett par säckar, kanske en öltunna, sitter en stillsam äldre man och spelar fiol. Han vrider hufvudet på sned och håller det ena örat mot fiolen och påminner om en gammal hund, som fundersamt sitter och lyss. Då det blir paus med bajerskt öl och sodavatten, får han pengar, som samlas in, och det är inte så litet — en sejdell följer också med. Hulda kommer med sejdeln och säger, att han också kan få en smörgås, om han vill, här är inget knussel. De unga männen ler. Det är med Hulda som med många andra flickor: hon upprepar alla lustigheter som männen i tidernas morgon har hittat på, och som ingen af dem gitter säga mera — alla utslitna kvickheter ramlar af sig själfva från hennes mun, bara hon öppnar den, och pojkar och flickor grinar åt dem, därför, att hon ännu är ung.

Spelmannen tackar för öl och betalning, men det är för mycket, han ger allvarligt tillbaka och vill inte höra talas om tre kro-

nor för två timmars spel. Så spelar han litet igen; två par faller öfver hvarann i hålan och de dansande skocka sig för att se. Underst ligger Hulda — hvem skulle det annars vara? — och två par skuffas ytterligare ned, så nu är det råge på högen. Det tarvas tid och skratt för att få hålan rensad, och nu har en timme förflutit. Spelmannen reser sig och går. Han är en allvarlig man och vill inte göra musik till det här. Godnatt! — Det tjänar ingenting till att försöka få honom att stanna.

Men Hulda vet råd. Hon går in i ett hus och kommer på obegripligt kort tid ut igen: under den ena armen har hon ett dragspel och under den andra en man, som hon drar i, men han vill inte. Afven han är en äldre och synbarligen mycket förständig man, men då han för ögonblicket både skrattar och är arg, ser han så komisk ut, att det är vanskligt att ställa diagnosen på honom.

Ungdomen jublar:

— Ja, det är rätt, Jens, kom bara med klaveret!

— Ja, säger Hulda, som har fått honom ned för den höga, smala trappan, kom, Jens, och dra en bit för oss!

Jubel rundt omkring. Jens ger verkligen efter. Han sätter sig på det säcköfverhöljda, drar ut klaveret i sin fulla längd — det låter som en jämrande suck — och börjar spela. Dansen börjar på nytt, hålan gör sin tjänst, och nedåt sluttningen, på hvilken det dansas, jagar paren hvarandra. Jens spelar väl en half fimme till den yrande dansen. Det är nu inget tvifvel om, att han är en allvarlig man: han ler inte åt glammet, som blir vildare för hvar tvarf, och när han har spelat en half fimme, reser han sig förargad och går. Hulda kommer rusande och får tag i instrumentet, och då hon ber om en till, får hon den verkligen, men på ett sätt, som hon inte har väntat sig, inte hårdt, men dock tillräckligt varnande. Jens står färdig att lägga ifrån sig klaveret, ifall någon af de unga männen skulle vilja företa sig något på grund af det passerade, men det är ingen, som vill, och han går in i sitt hus.

— Strunt i det, säger Hulda, så gör vi väl själfva musik!

Hon får fatt i en ung man, som på hennes uppmaning drar af sig sina träskor; de sätter sig bredvid hvarann — Hulda sjunger och han slår takten med sina träskor, som är nya och ger ett inte alls dåligt ljud ifrån sig. Hulda har en mäktig och hes röst och man dansar bra efter den. Allt detta lif genljuder förskräckligt och bullrande i den lilla staden. Hundar och gamla käringar får inte mycken ro den kvällen.

Från en gård ett litet stycke utanför dansplatsen kom två män ut, en äldre och en ung. Deras samtal afstannade när de kom utanför grinden och såg allt lif och støj framför sig. Den äldre mannen skrattade, skakade på hufvudet och sade något; den unge svarade utan ett leende, sade godnatt och gick. Det var Mogens Nielsen, som vid sin fars död mycket tidigt själf hade blifvit man. Han gick långsamt förbi ungdomarna på dansplatsen. Det var paus i spelet. Karlén, Niels hette han, hade satt ifrån sig sina träskor och Hulda hämfade andan, hvilket hon nog kunde behöfva. Mogens fixerade henne, och då han hade fångat hennes blick, krökte han sitt högra pekfinger och höjde det ett slag i luften. Hulda kom ögonblickligen. Mogens fortsatte att gå och Hulda låtsade, att hon förstod honom: hon vek om hörnet af ett litet hus vid vägen, där ingen kunde se dem. Men Mogens blef stående ute på vägen och gjorde åter ett tecken med pekfingeret. Hulda kom fram på vägen.

— Du trodde kanske att jag ville leka kurra gömma med dig? sade Mogens.

Ja, Hulda visste ju inte hvad han ville — hon slog till med ett högt skratt, som det kunde ligga en hel del i.

— Jag hör — sa Mogens med en blick på gården därborta, att du skall ha ny plats till november. Jag skall själf ha en ny piga, så du kan få plats hos mig.

— Jaså, det är det, du vill, sa Hulda, du vill gärna ha mig i din tjänst? Nu är jag lugnare.

Mogens Nielsen såg en stund på henne innan han svarade, men det var som att se på en leende tafra framför en. Huldans ansikte ändrade inte en min under det han såg på henne.

— Jaså, är du det, sade han till slut. Du kan komma ut till mig på söndag, så får jag prata med dig. Om du är lika dåraktig i ditt arbete som i ditt tal, så har jag naturligtvis ingen användning för dig. Förstår du? slutade han, irriterad öfver hennes eviga leende.

— Jo, Hulda sa, att hon förstod. Hon blef allvarlig. Hon förstod att han var arg, men hon visste inte, hvad han menade med, att hon var dåraktig. Det var första gången någon hade talat hårdt till henne, med undantag för skolläraren — men han är ju till för det, hade Hulda tröstat sig — det hade därför aldrig gjort något intryck på henne.

— Nå, sade Mogens, och det skulle betydja adjö. Han började gå. Hulda följde efter.

— Hvad vill du? sa Mogens och gick rundt henne som man gör med en hund.

— Nej, sade Hulda förskräckt. Hon gick tillbaka till dansplatsen, där det gjordes mycket spektakel af Mogens. Strax efteråt stimmade Hulda med de andra. Vanan att svärja hade hon kvar.

Hulda blef ledsagad hem af Niels, som hade blifvit allvarlig af det myckna nojsandet och af tanken på, att han nästa dag skulle i tjänst. Då skulle Hulda få se honom i uniform. Soldatandan bemäktigade sig till den grad Niels, att han måste hålla Hulda om lifvet och Hulda fann sig i det — hon visste inte, att en flicka kunde göra något annat.

Vänd-om-Marie hade inte gått till sängs ännu, och när det nu kom främmande, fick hon anledning att bjuda på kaffe. Under tiden berättade Hulda om sin nya plats och modern blef förtjust.

— Kan du få en hemmansägareson, så skall du inte säga nej, Hulda. Det skall du inte, säg bara ja! Mogens, honom känner jag väl. Jo, tag du bara en hemmansägareson när du kan få en. Min mor var ju också prästdotter, slutade Vänd-om-Marie en smula tankfullt.

— — —

På Mogens Nielsen gård var skördarbetet redan i full gång. Fram i augusti hade det ändligen blifvit stark torka, och nu kom alltsammans på en gång. Rågen var bärgad och de var nu snart färdiga med kornet. Mogens hjälpte själf till med att köra in den, och Hulda lassade på åt honom. Han tyckte sig så småningom ha gjort en bra piga af henne. Hon hade till exempel lärt sig att låta bli att börja prata när han ingenting sade. När hon kom, lefde hon tydligt i den tron, att det var hon själf, som bestämde när hon skulle prata med sin husbonde. Med arbetet gick det skapligt. Hulda var en häst till att arbeta, men Mogens måste ständigt hålla efter henne för att hon skulle göra det ordentligt.

För Hulda hade det på ett sätt varit en svår tid: hon hade aldrig blifvit så utskälld, som hon blef här. Folk pratade också om det. Två gånger hade Hulda gått från sin

plats, första gången efter inte mer än tre veckors förlopp. Hon kom gråtande hem till sin mor och kunde inte ge ordentligt besked, hon var fullkomligt virrig. Vänd-om-Marie blef då mycket ond på Mogens och sade, att Hulda inte behöfde gå dit ut mer, det skulle hon nog sörja för. Men när Hulda hade sofvit på saken gick hon tillbaka igen nästa morgon. Modern följde henne högröstad genom staden och ville hindra henne. Hulda blef arg för första gången i sitt lif; hon gjorde sig med våld fri och sprang. Af Mogens Nielsen blef hon mottagen med bannor och gick gråtande till sitt arbete — men innan aftonen var hon glad igen. Hon gjorde ifrån sig det försummade arbetet och somnade leende. Mogens hade inte bannat henne mer på hela den dagen.

Men ett par månader senare gick det galeit igen, och det på grund af något, som man med skäl kunde förundra sig öfver.

Hulda hade fritt en söndag och kom i full stass genom grinden. Där mötte hon Mogens. Han såg visst på henne, och Hulda, som hade rent samvete, log och sade adjö — hon hade lärt sig att låta bli kvickheterna.

— Hvad är det, du har i håret, hade Mogens frågat, hvad är det för fetaktigt? Se, det rinner ju ner på dig!

Hulda kände på sin kind; jo, hon hade tagit litet för mycket. Ja, det är hårolja, förklarade hon.

Mogens, som var en värdig och förståndig ung man, blef plötsligt ursinnig:

— Var Hulda tokig? Hvarför smorde hon fett i hufvudet? Trodde hon det var fint? Inbillade hon sig, att hennes röda hår blef vackrare af att sammanklistras i några flottiga stripor?

Och mycket annat. Mogens teg plötsligt och gick in genom grinden.

Hulda gick förskräckt inåt staden. Hon hade aldrig tänkt på, om hon var vacker eller inte och ingen man hade någonsin talat med henne om något sådant — inte en gång Niels, som i alla fall försökte dra fram hennes goda egenskaper. Hulda förstod inte själf, hvarför hon använde hårolja, men det hade hennes mor lärt henne. Det allra obegripligaste var emellertid att Mogens var så ond för det. Hulda förstod, att han verkligen var arg. Hvarför var han det?

När medvetandet om hvad som hade passerat ändligen helt gjorde insteg hos Hulda, började hon gråta, och i det tillståndet kom hon hem. Modern blef ond på hennes vägnar liksom förut och fordrade, att Hulda skulle stanna hemma med detsamma. Hulda slutade då gråta och svarade, att det ville hon inte, och för en gångs skull kom mor och dotter i gräl. Nu var Hulda den öfverlägsna, men Vänd-om-Marie visste råd. Hon ställde till med ett stort kalas, sammankallade de närboende hustrurna till kaffe och wienerbröd för att de skulle hålla med henne. Samkvämet och försöket att öfvertala Hulda försiggick under största munterhet. Hulda glammade med de andra, sade sina gamla kvickheter, men gaf för öfrigt inte med sig. På aftonen följde modern henne ett stycke på väg, och då hade Vänd-om-Marie ändrat åsikt: Hulda skulle göra som hon ville. Ja, det var nog i alla fall bäst, att hon gick tillbaka till Mogens Nielsen. Hur kunde det komma sig, att det aldrig blef af för honom att skaffa sig en fästmö? Nu hade två hemmansägaredöttrar varit starkt påtänkta, men det blef nog ingen af dem, nej, det gjorde det nog inte. Adjö, Hulda!

Vänd-om-Marie tog Pims på armen och bar honom; han hade sprungit alltför länge på sina smala ben.

När det sista lasset korn var inkördt på

Mogens Nielsen gård kom turen till hafren och på aftonen nästa dag var det stor höstfest — Mogens hade skaffat sig åtskillig extra hjälp för att bli färdig medan det goda vädret varade. Efter affonvarden skickades en pojke i enspännaren till stan för att hämta spelmannen.

— Ni vill nog ha er en svängom, sade Mogens till folket, bland hvilket det fanns en del ungdomar.

Jo, de ville de förstås gärna.

— Det är något för dig, sade Mogens till Hulda.

Hulda hade varit läraaktig. Hon såg ett ögonblick på sin husbonde innan hon svarade, att ja, det var just något för henne. I kväll passade nog den tonen.

Mogens gick utan att svara efter en låda öl, som han placerade bredvid en halflåda cigarrer. Hulda följde honom med blicken, villrådig och nästan allvarlig. Hon var nitton år och fullt utvecklade. En hel del af det myckna flinet hade nyss försvunnit från hennes ögon, och det gjorde dem vackrare. Hennes röda hår var krusadt i pannan, men på sina ställen var det hopbrändt i små fofsar.

Man dansade — Mogens såg på, och slutligen bestämde han sig för att bjuda upp en ung flicka, som hade hjälpt till i köket. Efter ytterligare funderande tog han en flicka, som stod strax intill Hulda. Hulda sken upp när han kom åt hennes håll till, men det var alltså inte henne det gällde. Hon blef strax efteråt uppbjuden af Niels, som hade kommit hem från exercisen.

Under en paus dracks det öl och tändes cigarrer — kvinnorna fick ingenting, men senare på kvällen väntade ju kaffet. De unga flickorna talte om giftas och om utstyrel. Hulda var en af de ifrigaste. Hon visste en sak, som hon ville ha — jo, hon ville ha ett förgyllt lejon — det skulle ligga på byrån i hennes sofrum.

Niels erbjöd sig utan vidare att skänka henne lejonet med detsamma.

— Nej, svarade Hulda, som sväfvade i högre rymder, inte förrän jag tillhör det äkta ståndet.

Skrattet slog ut i ett tjut, liksom på en cirkus, när där visas något lustigt. I nästa ögonblick stod en karl leende och bockande framför Hulda:

— Kan jag få den äran att dansa med Aktenskaps-Hulda? sade han.

Hulda mottog leende smeknamnet, som gillades och stadfästes.

Det var en, som inte log, och det var Mogens. När han något senare stötte på Hulda ensam i brygghuset rök han utan att befänka sig på henne:

— Hvad är det för nonsens med det förgyllda lejonet och ditt äkta stånd? Hvarför skall du alltid prata sånt där? Nu har du fått ett fånigt öknamn att släpa på under återstoden af ditt lif, som om du inte vore tillräckligt fånig förut! Men det vet du väl inte ens om att du är.

Hulda såg förfärad på honom. Den löjlige uppsluppenhet, som hade präglat hennes ansikte första gången Mogens såg henne, var borta. Hon hade varit mycket röd efter dansen, men rodnaden började nu också att försvinna. Hulda kunde bli blek. Det var en egendomlighet hos henne, som förvånade Mogens; hennes blick blef osäker och irrande — än var den här och än var den där, som hos ett barn, som får bannor.

— Hvad har du gjort med ditt hår? fortsatte Mogens.

Hulda tog sig åt hufvudet och svarade, att hon hade krusat det.

— Såå, krusat det. Jaså, hon krusade sig

alltså till på köpet, hon med sitt förgyllda lejon.

Nej, Hulda krusade sig inte, för sånt begrep hon sig inte på, men hon strödde litet salt på några glödande torfstycken och dem höll hon mot håret, så blef det så där krusigt.

Mogens gaf till ett kort skraft.

— Nå, och det tycker du förstås ser vackert ut? Ja, det klär dig precis lika mycket som ditt nya namn, "Aktenskaps-Hulda."

Hulda började gråta.

— Jag skall inte krusa mig mera.

Mogens for ut:

— Ja, det gör mig detsamma! Hvad tror du jag frågar efter hur du gör med ditt hår? Efter en kort paus tillfogade han: Jag hade trott, att jag skulle kunna göra människa af dig.

Så vände han sig hastigt om och gick ut för att buda de dansande till kaffe.

Vid elfvafiden gick de främmande — de, som hade varit med om skördearbetet och för öfrigt alla, som varit inbjudna till festen. Mogens gjorde därpå en rond genom ladugården för att se efter, att allt var som det borde. Då han passerade köket, stötte han på någon, det var Hulda.

— Jaså, har du inte kommit i säng ännu? frågade Mogens.

Hulda högg tag i honom i förskräckelsen eller för att inte falla omkull. Hon sa:

— Det är väl ingenting som hindrar att jag stannar?

— Hva? Jaså, nej — naturligtvis, du är ju för öfrigt ganska duktig.

Mogens stötte undan hennes händer, som var mycket varma: Det vill säga — sade han.

Mogens gick ned till stallet och tände lyktan; han kunde lika gärna rykta den röde i kväll, så var det gjort.

Hulda stod i det mörka köket och funderade på, hvad det sista kunde betyda. Ämnade Mogens i alla fall säga upp henne? Hon gick in i jungfrukammaren och klädde gråtande af sig. Två fårar föll ned på hennes händer, när hon knäppte upp strumpbanden, och detta försatte henne i en sällsam stämning, på en gång ljuf och smärtfylld — en sådan, som hon bara kände till från de gamla visorna. Hon måste rent af bli sittande så en stund medan talgluset sprakade och inte en fågel sjöng utanför.

— Jag somnar aldrig, tänkte Hulda. Men däri tog hon fel. Med den dagens många upplevelser, sitt nya namn och sina nitton år somnade hon ögonblickligen, medan Mogens ännu länge stod kvar nere i stallet och ryktade den röde, som han nästa dag skulle köra till Köpenhamn med.

Niels, soldaten, som hade hjälpt till med höstarbetet, hade fått anställning på Mogens Nielsens gård tillsvidare, och han var glad öfver att få arbeta tillsammans med Aktenskaps-Hulda, som han var mycket upptagen af. Då det visade sig att Hulda ogärna ville höra sitt öknamn, undvek han att använda det, och tog det som en personlig förolämpning, när någon gjorde det i hans närvaro. För andra kunde det se ut, som om Niels hade stor framgång hos Hulda. Han själf tyckte att det gick för långsamt, och vid ett tillfälle lät han henne veta om det. Förr hade hon varit annorlunda emot honom, hvad hade nu kommit emellan? Niels var förargad öfver alla förtretligheter och sade en hel del. Hulda hörde tåligt på, och när han hade slutat, ville hon höra mer. Hon började fråga om han inte tyckte att hon var så och så, fånig och dum och så där. Men nu började Niels på att berömma henne — han slog om och blef ifrig i motsatt

(Forts. nästa sida.)

Ett och annat

Från riksdagens öppnande. 1. Första kammaren på väg till slottet. Talmannen och vice talmannen främst. 2. Andra kammaren på väg till slottet. 3. Konteramiral Lindman. 5. Andra kammarens talman och vice talman. 6. Första kammaren passerar borggården. 7. Det paraderande kompaniet. O.

Norberg foto. 4. Ett nygift par. Professor Yngve Sjöstedt med fru, född Rosa Grünberg. E. Holmén foto. —

Ur teaterkrönikan. 8. Scen ur Ernst Didrings "Rättfällan"

riktning, så att Hulda blef rörd, men dock i sitt innersta tviflande.

Sålunda pratande stod de tillsammans bakom förnroshäcken. Niels talade ifrigt och höll om Huldans ena arm för att lättare kunna öfverbevisa henne.

Det kom någon rundt häcken; det var Mogens — han stannade och såg förvånad ut,

men Niels slog ut med handen som han hade sett en löjtnant göra, och sade:

— Vi står bara och pratar litet om ställningen i allmänhet.

— Javisst, sade Mogens och gick vidare.

Nästa dag var söndag. Mogens stod inne i storslugan och drog upp Bornholmsuret, när Hulda kom in till honom.

— Det är ingenting mellan Niels och mig, sade hon hastigt.

— Hva, sade Mogens förvånad, men fortsatte att dra, tills det stora lodet var alldeles uppe.

— Jag är inte Niels fästmo, förklarade Hulda, det vill jag inte att ni skall tro.

På sista tiden hade hon börjat säga ni

ur dagskrönikan.

4

på Svenska teatern. Fader Geromi (hr Svennberg), General Sulvi (hr Björne) och Löjtnant Gulgad (hr Ekman).

9 Scen ur Maurice Maeterlincks "Syster Beatrice" på Intima teatern. Prins Bellidor

5

(hr Westin), Syster Beatrice (fröken Lundmark) och Madonnan (fru Andersen). 10. Scen ur "Åktenskapskarusellen" på Vasateatern. Mrs Karlslake (fru Vinnerstrand), Sir Gates-Darby (hr Petschler), Mrs Phillimore (fru Ranft) och mr Karlslake (hr Vinnerstrand). Almberg & Preinitz foto.

till honom, hvilket ju också var i sin ordning — men det lät så underligt för hans öron.

Mogens fick med någon möda in nyckeln i urtaflans andra hål, och började långsamt dra upp. Då det var gjordt kunde han inte låta bli att se på henne. Hon tog inte ögonen från honom som vanligt. Då måste han se åt sidan.

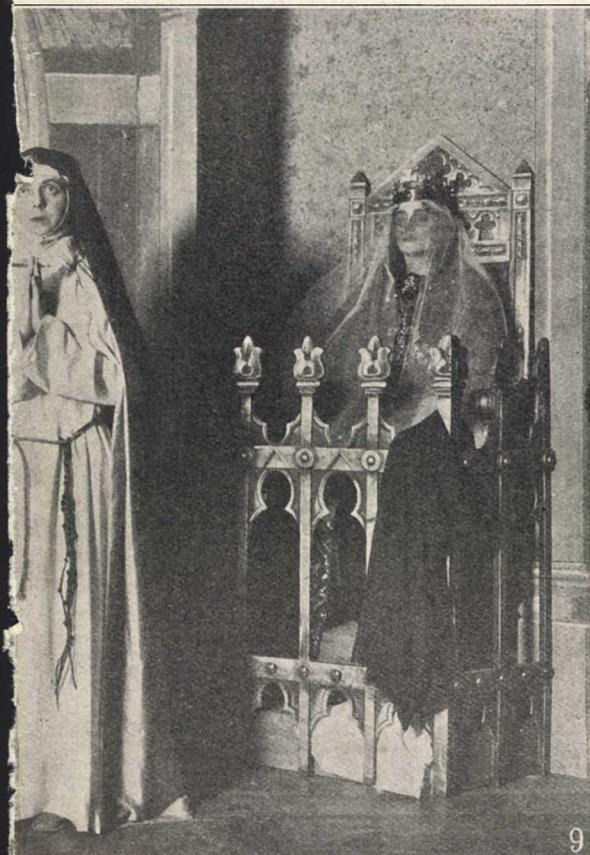
— Det skulle annars passa bra, sade han till slut.

— Jag vill helst stanna kvar här på gården, sade hon enkelt.

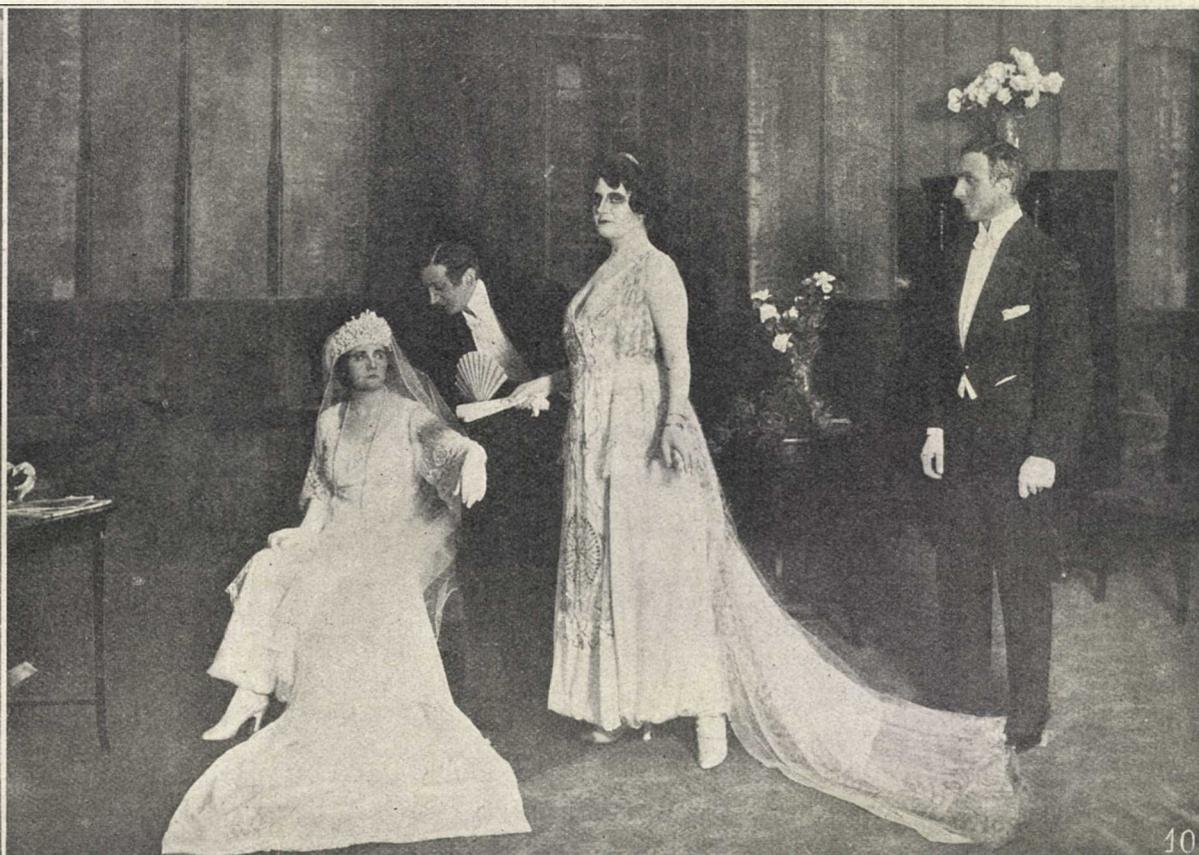
Huldass hår var nu hvarken flottigt eller krusigt, det var naturligt. Hulda hade mjölkat och tvättat; de syntes tydligt på henne — hon var en af dem, som tar mycket med

sig från det arbete, de har hållit på med, men fram ur hennes smutsiga dräkt stack hennes höga, kraftiga lemmar: långa, solbrända armar, den hvita halsen och ljushyllta, bara ben i träskorna.

— Nu skall jag säga dig något, sade Mogens med låg röst och blodröd i ansiktet; — du skall gifva dig med Niels. Om han vill

9

10

köpa ett litet ställe, så kan jag kanske hjälpa honom med ett lån.

Hulda ville göra invändningar, men kunde inte, nu när han också såg på henne.

— Jo, sade han barskt, du gifter dig med Niels; kan du få någon bättre? Hvad hade du annars tänkt dig? Jo, det är för öfrigt på tiden att du gifter dig.

Hulda trodde sig kunna se på honom, att

han höll på att bli ond; hon ville undvika det och gick därför sin väg.

Mogens satte sig vid bordändan och började läsa i en tidskrift för husdjursafvel, men när han hade hållit på en half timme med en half sida, kastade han tidningen ifrån sig och gick en rond på sina ägor. Den promenaden slutade med, att han gick tvärs öfver vägen och in till Jens Andersen. Där träf-

fade han dottern, Christine, och henne friade han till. Christine blef en smula förvånad, men så alldeles ovänadt kom det inte heller — hon samlade sig därför-hastigt och sa ja.

Samma höst blef Aktenskaps-Hulda gift med Niels. Mogens var det inte så brådt med — han var bara tjugutre år, och han hade genast bestämt, att han inte skulle gifta sig förrän om tre år, tidigast.

Endast några rader.

DET VAR LANDSHÖFDINGENS VANLIGA nyårsmottagning och upp och ner för de långa breda trapporna klättrade stadens "upper ten" alldeles som en gång i tiden änglarna på Jacobs stegen.

I förbifarten växlades mekaniskt "detsamma" eller "likaledes".

Och som en vördnadsbjudande sankte Per stod vaktmästar Larsson vid stegens öfversta pinne och visade vägen till den innersta lycksaligheten. Hvilken denna gång bestod af en guldguld sidensalong, där landshöfdingeparet tronade som ett par ärkeänglar. Öfver rösternas sorl hördes landshöfdingens pompösa ordsvall, som direkt riktades till en stålig dam med långa aristokrat-händer. Dock voro orden tydligen ämnade för alla som voro inom hörhåll.

— Endast om vi förmå samla oss för att gemensamt kämpa den svåra kampen under inbördes bistånd, mässade han med stigande och fatlande stämma, kan det bli oss möjligt att göra den tunga bördan lättare, att stärka våra utsikter och att utan onödiga lidanden och uppoffringar öfvervinna svårigheterna.

Här slog han ut med vänstra armen i en kraftig gest och mullrade: — Det är just samhörighet som fattas oss svenskar, den där starka bindande känslan att vi måste kämpa en för alla och alla för en. Då han ett ögonblick höll upp för att hämta andan, äfven ärkeänglar behöfva hämta andan ibland, passade damen med aristokrat-händerna på att falla in:

— Det är så sant, så sant. Det är riktigt upprörande hvad den stora allmänheten har lite känsla för samhörighet. Tänk bara därute vid Borkmans mekaniska verkstäder, där alla arbetarne ha sådana där elektriska lågor som de betala i ett för allt, hur de låta lågorna brinna natt och dag utan hänsyn till elektricitetsverkets svårigheter. Dem kostar det detsamma och hvad bryr de sig då om det hela.

— A, skar en knifhvas, skälfvande gubbstämman genom luften, just som landshöfdingen ämnade ta till orda igen, det är inte bara inom de breda lagren som sådana här taktlösheter begås. Herrskaperna ha kanske hört att det är illa ställt med guldkassan i vårt land, att papperssedlar i oroväckande proportioner måst släppas ut. När jag till julen skulle ha mina vanliga julslantar i guld, så fanns ej att få guldmynnt hvarken på kassakredit eller riksbanken — och hvarför? Jo, därför att förmöget, hänsynslöst och — idiotiskt folk — här föll stämman med en skräll öfver i falsett — gått och växlat till sig tusentals kronor i guld.

Det var som om ängeln med aristokrat-händerna bleknat af lite. Var det möjligt att den där gamla gallblåsan till kamrer nosat sig till att hon suttit och räknat sina guldrullar i två hela förmiddagar? Att hon likt många af sina gelikar, både manliga och kvinnliga, funderat ut att har man bara guld så reder man sig nog, hvad som än händer och att nu gäller det blott att rädda sig den som kan, utan tanke på det hela.

Och hon fick i en hast brådtom att klättra ner för stegen mellan de alltjämt uppstigande änglarna. Under det att "detsamma" och likaledes" alltjämt byttes i den breda trappan och sankte Per Larsson såg på med en mångtydig blick.

OGAT.

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Eva Fryxell.

FROKEN EVA FRYXELL FYLDE FÖR några dagar sedan, den 15 dennes, 90 år. Idun har vid flera föregående tillfällen biograferat den vördade författarinnan, hvarför vi nu inskränka oss till dessa rader, hvarjämte vi meddela ett nytaget porträtt af den alltför raska och af tidens händelser lifligt intresserade äldringen.

Skådespelerskan fru Anna Lisa Hwasser-Engelbrekt afled nyligen i hufvudstaden i en ålder af 56 år. Med hennes död sattes punkt för en konstnärssaga, som började i förhoppningarnas vackraste ljus och slutade i mörker och tungt lidande. Dotter af den frejdade Elise Hwasser ägde hon starkt sceniskt påbrå, och hennes ungdomsår kännetecknades äfven af vackra sceniska framgångar. Men sjukdom och sorg bröto hennes krafter och senare delen af hennes lif blef så fragiskt man gärna kan tänka sig ett människooöde.

Hvem känner ej "Moster" Larson i Kill! Under det namnet är hon väl nästan riksbekant. Hon heter annars fru Emilia Larson och har i 34 år haft matservering för Kils ungherrar. Legio äro de sam där ha intagit sina måltider. Och för dem alla har hon varit som en mor. Själfbarnlös har hon i stället öfverflyttat sin kärlek på dessa sina "pojkar", för hvilka hon sört på det kärleksfullaste. Alltid snäll och hjälpsam är hon omtyckt af alla som kommit i beröring med henne. När hon därför på lördag fyller 70 år, är det många, många — landet rundt — som tänka på henne och önska henne allt godt samt hälsa och krafter till fortsatt verksamhet.

Anna Lisa Hwasser-Engelbrekt.

Emilia Larson.

Från scenen och estraden.

ERNST DIDRING HAR ANYO HAFT PREMIAR, denna gång på Svenska teatern med en komedi "Råttfällan". Konstnärligt betyder hans föregående dramatiska arbete "Elna Hall" mera för sin författare, men som verkningsfullt teaterstycke har detta hans senaste alster onekligen öfvertaget.

Att den vämjelige och religiöse hycklaren Rasputin stått modell till styckets hufvudfigur, fader Geromi, ligger i öppen dag — man behöfver blott erinra sig tidningsreferaten om hans person och gärningar för att finna likheten slående. Emellertid är motivet skickligt utnyttadt och författaren ådagalägger en scenisk savoir faire, som högst få af våra svenska dramaturger kunna göra efter.

Man lägge särskildt märke till den ypperligt skrifna första akten med dess snärtande dialog och väl beräknade scener.

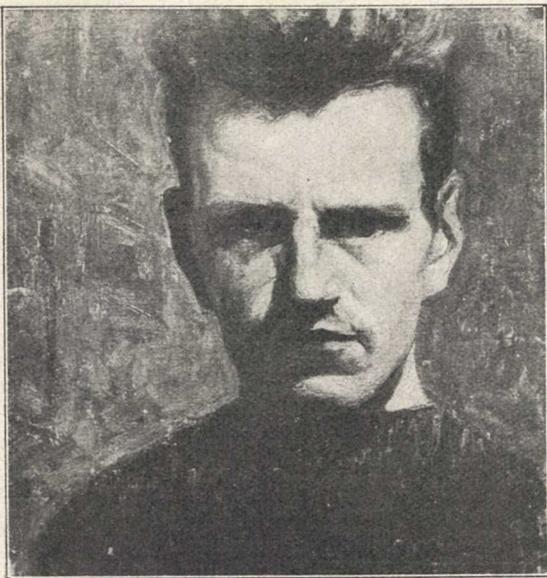
Herr Svennberg ger en nog så öfvertygande bild af denne ryske Tartuffe, hvars verkliga natur han för öfrigt ej underlåter att betona redan i första scenen. Man får honom nästan för hastigt klar för sig. Fru Teje som grefvinnan Elena har förmånen att spela den kvinna, som hycklaren ej mäktar fånga i sina garn och får följaktligen tillfälle till en hel del verkningsfulla nyanser i framställningen.

Öfriga roller ha mindre att betyda, men ingenting försummas för att åstadkomma helhetsverkan. Den sceniska inramningen är vacker och stycket kommer gifvetvis att gå.

Maurice Maeterlinks religiöst-poetiska mirakelspel "Syster Beatrice", som häromkvällen hade sin premiär på Intima Teatern, är byggdt på samma vackra legend som pantomimen "Miraklet", hvilken förra året gafs å härvarande opera af Reinhardt. Dikten är betagande, så som Maeterlinck format den, med försmående af alla effektmedel, och den skära svenska tolkningen af Sven Söderman gör hvarje replik till en juvel. Men ack... ufförandet drog ned det sublimala, krossade stämningen, förvanskade språkets musik. Fröken Lundmark är kanske en begåfvad elev, men hennes framställning af syster Beatrice var betänkligt ofullgånge såväl i fråga om om deklamation som plastik — och åt den lilla nunnans många djupa själsrörelser mäktade hon ej ge uttryck. Herr Westin som prinsen brast jämväl i uppfattningen och fru Andersens madonna var fömligen ofärgad, trots den skimrande kostymen. En af styckets viktigaste scener — rosenundret i andra akten — blef grell och hård teater. Scenen är alldeles för liten för så ömtåliga stämningar som diktarens fantasi här utlöser, och till på köpet föll nunnornas repliker skärande och oförmedladt i stället för med mjuka, innerliga röster. Trots en och annan vacker detalj i öfrigt blef det hela därför ganska nedstämmande och det var i sanning skada.

Vasateaterns senaste, ett amerikanskt lustspel "Aktenskapskarusellen" af Langdon Mitchell, är en rask och munter satir på moderna amerikanska äktenskap och spelas bra, främst af paret Vinnerstrand. Så där blir nog inte programskifte på länge.

ARIEL.

Ragnar Ljungmans minnesutställning.
Själfporträtt af konstnären.

Som fru i U. S. A.

III.

Skick och sed.

HVAD FÖR SLAGS FOLK ARO EDRA NYA grannar? frågade en gång en amerikansk fru en annan.

"Det kan jag ännu inte säga. De ha inte hängt ut någon tvätt, och jag har inte haft tid att gå in på visit," var svaret

I Sverige begäres ju, att den nyinflyttade skall ta första steget till bekantskap — en vansklighets sak, ifall man vet litet eller intet om det samhälle man hamnat i. Då kan det dra om en rätt rundlig tid, innan man känner sig hemmastadd, såvida man inte har god tur. — Där går både den och den frun och tittar nyfiket på en utan att inbjuda till ett närmande. Kanske känner hon sig förbigången för att den nyinflyttade varit på visit till en annan men icke till henne.

I Förenta Staterna anses det som en oafvislig plikt, att de närmaste grannarna och andra möjligen intresserade titta in för att hälsa en nyinflyttad välkommen. Eftersom en dam af värld noga aktar sig att taga mer än högst en kvart af sin värdinnas tid i anspråk under dylika första visiter och kontraviser, bli de ju i de flesta fall tämligen formella. Man "känner sig för" å ömse håll. Men för en utländska ter det sig mycket älskvärdt att "urinånarna" komma på detta sätt och säga: "Jag är den och den; där och där bor jag. Och det skulle vara så roligt, om jag kunde göra något för att få er att trivas här."

Om möjligt tar en amerikansk fru sin make med på en dylik första visit. Kan hon det ej, lämnar hon likväl sin mans kort tillika med sina egna. — Jag säger "sina egna". Vill den besökande damen vara riktigt korrekt, lämnar hon lika många sina kort som det finns vuxna damer i den besökta familjen (för så vidt hon vet det) och utaf sin mans kort ett för hvarje dam och ett för hvarje herre. Det vill säga: En dam aflägger visit till husets damer; en herre aflägger visit hos husets båda damer och herrar.

Detta gäller dock blott en första visit. — Ett ohyggligt slöseri med kort, så mycket mera som de nästan alltid äro graverade.

Att ett litograferadt kort rynkar amerikanskan på näsan. Men hon förstör heller inte sitt vackra kort genom att vika hundöron på det. Det är, med förlof sagdt, en sed som svenskarna borde lägga bort. — Om en tjänsteande kommer till mig med ett visitkort, tar jag för gifvet att namnets ägare vill träffa mig, och det är onödigt vika kortet. Vill hon eller han icke träffa mig, bör kortet ligga i ett kuvert eller åtföljas af en liten uppmärksamhet, en blomma, en bok, en konsertbiljett, en ask konfekt eller annan lämplig småsak.

Om jag vid något tillfälle gjort en dams i familjen bekantskap och önskar träffa just henne,

eller om jag har ett ärende till någon speciellt, lämnar jag naturligtvis kort blott för den det vederbör.

Som man vet är titelfrågan i U. S. A. tämligen enkel. De flesta dödliga få nöja sig med Mr. (= mister), Mrs. (= mistress = missis) eller Miss. Undantag göres för doktor, professor, mayor (borgmästare), militärer med kapstens rang och högre, guvernör, senator samt landets öfverhufvud, som får dubbeltiteln "Mr. President". Man kan aldrig säga "Mr doctor" eller "Mr. colonel" (= öfverste). Då blir det endast doctor och colonel eller general, eller hvad han råkar vara.

Underligt nog kan en doktorsfru få heta "Mrs. doctor" utan att själf vara läkare. Så blir det Mrs. doctor Brown och Mrs. doctor Gallager; men ingen säger Mrs. President Wilson eller Mrs. Colonel Roosevelt eller Mrs. Mayor Mitchel. Vill man vid en presentation förklara närmare, så säger man t. ex.: Mrs. Wilson, presidentens fru; Mrs. Stone, senator Stones fru.

Det är verkligen en lisa att komma från det titelsprängda Europa och till Amerika! Män kunna vara vänner i tjugu år utan att kalla hvarandra vid förnamn; och "du" förekommer, som bekant, blott bland kväkare. Väninnor äro något snabbare att kalla hvarandra vid förnamn.

Då en af mina väninnor "lagt bort titlarna" med mig, förundrades jag öfver att hennes mor, som jag såg för andra gången, också utan vidare kallade mig vid förnamn. Jag fortsatte att kalla henne Mrs. Wiggin, icke vetande hvad annat kunde göras. "Tant" kan man ej säga annat än till en nära släkting. — Senare fann jag ock, att jag handlat korrekt. Det var en artighet af Mrs. Wiggin att kalla mig vid förnamn, ett tecken på att hon gillade mig som sin dotters väninna.

Yngre damer bemöta naturligtvis de äldre mycket respektfullt, fastän de kunna umgås som kamrater. Men en vuxen kvinna niger aldrig, ej ens för presidentens gamla mamma!

Intill sitt tionde å tolftte år niga väluppfostrade flickor inom hus men icke på gatan, för så vidt de icke råka stå stilla, då den vuxna bekanta passerar. Att hejda sin gång med en nigning skulle icke falla någon in. En vänlig nick är nog.

Herrar ta' i allmänhet icke hatten af för hvarandra. Vill den ene bevisa den andre en synnerlig artighet, såsom vanligt folk för presidenten eller för någon gammal lärd, endast då flyger hatten af.

I U. S. A. hälsar en dam först på en herre, en sed som har stora fördelar. Hon slipper därigenom hälsning från män som hon icke bryr sig om. Och då en man hälsar, så lyfter han hatten med den hand som är längst bort från den mötande, d. v. s. om den handen är fri. Också en bra sed. Hur ofta skymmer icke en svensk herre bort sitt ansikte med armen, då han hälsar! — Nu är att märka, att amerikaner sällan bära köpp. "Den fröjden lämna vi åt negrerna," säga de.

Sälunda ha de oftast båda händerna fria. En herre går alltid på trottoarens ytersida, äfven om han därvid kommer till höger om sin dam. Mennigen är ju, att han skall skydda henne, och farorna komma oftast från gatsidan.

Om jag bjudit er på middag klockan sju, och ni kommer half åtta, har jag anledning anse er hänsynslös mot både mig och min kokerska. Ni bör komma några minuter eller en kvart före sju. Kanske behöfver ni något ordna er toilett, och dessutom vill man prata en stund, innan man troppar till bordet. Och har jag bjudit på middag klockan sju, är det meningen att verkligen servera den klockan sju, icke en kvart i åtta. I allmänhet stannar främmandet för länge i det kära Sverige. Man blir riktigt trött innan de gå, och man bjuder icke så snart igen som man annars skulle göra.

Att komma i tid samt taga farväl innan värdfolket gäspar i smyg — det är väl dock en enkel höflighetsgård. Man skulle tro i det praktiska Amerika, där tid anses mer än annorstädes

vara pengar, att de flesta bjudningar ske telefonledes och de flesta tillkännagifvanden gå genom pressen. Emellertid är det rakt icke så. Till den enklaste lilla dambjudning sändes bjudning per post, antingen en liten biljett eller ock bjudarinnans visitkort med t. ex. följande ord skrifna i hörnet: "Fredag 4—6 bridge, té."

Om den inbudna tänker komma, är det icke nödigt att svara. Är hon förhindrad, sänder hon sitt kort plus ett litet blomsterknippe.

Förlofnings-, vigsel- eller födelseannonser äro okända. Allt sådant anses vara värdt en smula både besvär och kostnad. Om en son födes, bör han för intresserade presenteras på så vis att hans förnamn graveras å ett litet kort — knappt hälften så stort som faderns — och detta kort knyts med ett blått band fast vid fars och mors visitkort och skickas iväg. Är barnet en flicka, knyts korten ihop med ett skärt band.

Jag nämnde att barnets kort bör vara knappt hälften så stort som faderns. — En herres visitkort (för societetsbruk) är alltid mycket mindre än damkortet. Hur skulle det se ut om en man försökte övertrumfa sin fru! Hans visitkort för affärsbruk äro däremot duktigt tilltagna, och ve honom om han utan urskilning använder de två. På det hela taget kan man säga, att amerikanskan i allt umgänge är dubbelt så viktig som sin man. Han är hennes stöd och skydd, hennes mer eller mindre liberale finansminister. Henne åligger det att förhärliga och annonsera honom.

Då vi fingo våra bröllopspresenter förvånades jag att allting var adresserat till mig. I mitt namn afsändes ock skriftligt tack. Efterhand som min man träffade vännerna tackade han muntligt "för artigheten mot min hustru."

Den gifta kvinnan intar verkligen en hög ställning i Amerika. Icke i alla stater genom lagen men öfverallt i praktiken.

Beror det männe på att männen äro beskedligare än andra män — eller beror det på att kvinnorna begära mer än andra kvinnor?

MRS. —W.

Kvällsol. Oljemålning af Ragnar Ljungman.

SVAR

(Forts.)

Svar n:r 4.

Detta svar erhöi i förra numret en oriktig formulering genom ett par raders bortfallande, hvarför det nu följer i korrekt skick.

N:r 4. Att medelst svafvelsyra (saltsyra duger ej) framställa sirap af potatismjöl tillgår på följande sätt (lönar sig endast, där god tillgång på bränsle finnes): 20 gr. svafvelsyra hälls i 60 gr. vatten och till blandningen sättes 3 liter vatten, hvilka bringas till kokning i ler- eller emaljerad metallgryta. 1 kg. finrifven potatis utröres med kallt vatten till mjölkliknande blandning och ihålles i små portioner under omrörning med träsked i det kokande sura vattnet, så att kokningen ej afbrytes och klisterbildning så vidt möjligt undviks. Kokningen fortsättes i timmar under eventuell tillblandning af mera vatten, tills stärkelsen nära fullständigt löst sig. — Nu tillsättes krossad krita under idelig omrörning så länge, att blått lackmuspapper ej längre färgas rödt af blandningen;

den ännu varma sirapen filtreras, hvarefter densamma afdunstas till lämplig konsistens eller till torrlighet, då socker (drufsocker) erhålles. — Vill man öfvertyga sig om, att all stärkelsen sockervandlats, sätter man en tesked af den sura blandningen till 6 teskedar koncentrerad sprit; uppkommer då ingen fällning, endast smärre grumling, behöfver man ej koka vidare utan kan tillsätta kritan.

N:r 20. Hemlös medsystrar bedes uppgifva sin adress till signatur »Intresserad», Kiosken, Gust. Adolfs Torg, Malmö. Torde äfven uppgifva sin adress till redaktionen, enär flera svar ligga och vänta.

N:r 20. Vill härmed råda Er att ej sätta eget bo under nuv. brydsamma tider. Låt kapitalet ränta sig än en tid, behåll Er plats och se tiden an.

N:r 21. Elsa Philips Husmoderskola tycks mig härvidlag vara lämplig. Adr.: Karlavägen 25, Stockholm.

N:r 22. Försök i närmaste stads bibliotek.

A. F.

Tillskrif M. Tafnäs, lämnas en del upplysningar och råd.

N:r 23. En vacker reproduction af Gustaf Lundbergs pastellporträtt, »Assessorskan Juliana Schröder», återfinnes i konstnärsklubbens jultidning »Jub» för år 1905. Försök att annonsera efter tidningen ifråga. En mindre kolorerad reproduction finnes i »Julrosor» för 1917 af förutnämnda pastell.

De facto.

— Insänd Eder adress till Iduns redaktion skall Ni erhålla en dylik mot portokostnaden.

N:r 24. Det är ett svårt läge Ni råkat i! Kanske vill Er fästman t. o. m. gifta sig med Er, i hvilket fall Ni enligt min uppfattning ej kan begära uppfostringsbidrag åt barnen n. b., om Ni ej vill gifta Er med honom, som ju framgår af det hela.

Ni har väl någon god vän, som kan tala vid Edra barns far, om Ni ej själf kan komma öfverens med ho-

nom om villkoren för uppfostran af barnen m. m. Er jurist bör Ni i alla händelser vända Er till. Försök sedan med inackorderingar för skolbarn!

A. F.

N:r 25. Har Ni hört efter på Nordiska Kompaniet i Stockholm?

A. F.

EN KUNGLIG GILJAREFÄRD.

Berättelse för Idun af Eric Sundelius.

(Forts.)

Det blef för andra gången hertig Karl beskärdt, att vrida allt på rätt köl igen.

»Således ha vi,» började han, »singingent annat att göra än varmt förlita oss till hennes höghet storfurstinnan Alexandras egen vilja i denna sak. Jag hoppas innerligt på konungens, min brorsons vägnar, att han trots allt, här äran att som sin drottning hemföra hennes höghet.»

»Jo, vi gamla få hoppas... men de unga få handla...» under denna skämtsamma passus i samtalet reste sig kejsarinnan. »Emellertid, om min brorsdotter äger sin faders kynne och karaktärdrag, tror jag nog hon förr öfvergifver sin religion än sin kärlek till ers majestät. — Nu kanske jag var litet indiskret, men det får förlåtas mig.»

»En sådan indiskretion mottages nog på det hjärtligaste af den blifvande maken, för tillfället friaren.» skyndade sig hertigen inflika.

Ja, så blef det komplimanger och litet kallprat, under hvilken tid Gustaf Adolf var dyster och fåordig. Kejsarinnan gissade att han var sorgsen öfver utsiktarna att storfurstinnan Alexandra möjligen skulle vägra med anledning af religionsbekännelsen, att bli maka åt honom. Hertig Karl gissade att konungens fåordighet härledde sig af hans missstämning, att storfurstinnan möjligen skulle ändra sin religion; hertigen kände sin herr brorson och hans idéer. Och i själfva verket var konungen också rädd att Alexandra skulle ha fattat kärlek för — om inte honom — så åtminstone Sveriges drottningkrona. Själf kände han en viss grad, hvad man kan kalla äckel, för henne, och han önskade sig fjärran från både kejsarinnan och hennes brorsdotter.

Två dagar efter denna händelse voro Petersburgs gator packade af skädelystna, krämare, godsägare, tjänare, tiggare, munkar och taskspelare, som väntade att få se det svenska giljareföljets vända åter med oförrättadt ärende. Långt öfver den utsatta tiden, hördes gälla trumpetfanfarer, och en kejsarlig vagn blef synlig, i hvilken en glad — sprittande glad — kung — något dystrare hofherre och en totalt missnöjd hertig suto. Folket gapade och ungarna, som klänge på mödrarnas ryggar, hurrade och viftade med mössorna. Men mängden gammal gumma eller gubbe undrade, om inte den missnöjde mannen i ekipaget var kungen, dels var han ju så fint klädd, och dels var det ju på sin plats att se dyster och missnöjd ut öfver att ha fått afslag af en ryska rikets storfurstinna och därtill brorsdotter till kejsarinnan. Men så förhöll det sig verkligen inte. Gustaf Adolfs envishet hade segrat, han hade vunnit mot hertigen och hertiggunstlingen, han hade blifvit kvitt en kvinna, som han aldrig skulle kunnat älskat, främst därför, att han föresatt sig att inte bli »tänd» för henne. Nu var han glad, ty nu fick han med allvar vända sina blickar mot Baden, där han föresatt sig att finna sin brud. Så en sak till, som bidrog att göra honom glad; Gustaf Adolf fann hela Ryssland med dess folk förhatligt. Han, Gustaf III:s son i ordets rätta mening, kunde inte annat än hata detta folk, som legat i sådan blodig örlog med hans fader. Det hat, som Gustaf III hyst mot sin östra granne, hade sonen ärfvt, och att han någonsin förmäddes söka en gemål bland fiender, kan man mest tillskrifva friherre Reuterholms och hertig Karls goda öfvertalningsförmåga. Gustaf Adolf själf var nog aldrig med därom.

Föröfrigt låg från båda hållen en politisk undermening i detta påtänkta parti. Och det står nära till hands att göra frågan: Skulle Sveriges karta tetta sig amorlunda, om denna allians ingåtts? Svaret kan aldrig ges, men ett är nog ett faktum, att marskalk Jean Baptiste Bernadotte förmodligen aldrig kommit att intaga den svenska tronen, om storfurstinnan Alexandra blifvit drottning Alexandra af Sverige. Slut.

FRU OUMBÄRLIG.

Berättelse för Idun af Karla Rönne.

Ingen kunde bättre förtjäna denna benämning än den flitiga, dugliga och energiska lilla doktorinnan, hvilken aldrig tänkte på sig själf och sin egen bekvämlighet utan ständigt var upptagen af arbete och omsorg för andra, i främsta rummet för hem, man och barn.

Hur är det möjligt, undrade mer än en, att allt kan vara så fint och ordentligt hos doktor Henriksens! De ha ju ändå fyra barn och ej så särdeles stora inkomster. Nyckeln till gåtan låg däri, att fru Henriksens var frisk som en nötkärna utan dessa »nerver», som komma så mycket bråk och oro åstad samt begäfvad med det bästa af allt — en outtömlig god vilja. Hon insåg gemast som nygift, att bådas deras framtid till stor del berodde på henne. Nog var Ernst Henriksens en skicklig, samvetsgrann läkare, som troligen med tiden skulle få en stor praktik, men under väntan härför måste man ju leva! Och som de stora honoraren kunde dröja om, gällde det få hennes lilla arf, deras enda tillgång, att räcka så länge som möjligt.

(Forts. å sid. 69.)

OUMBÄRLIG

I ALLA HEM!

IDUNS KOKBOK

6:TE UPPLAGAN
PRIS KR. 6:—

”Såsom stjärnorna klara”

stråla kastruller, krukor, baljor, luckor etc. av koppar och mässing, prydnadsföremål av tenn, nickel, silver om de putsas med Metallputs Nordstjernan o. Nordstjernans Silverputs. Utmärkta äro ock: Nordstjernans Zinkputs, Spiselputs, Knivputs, Fönsterputs. Säljas i väl sorterade affärer. — Begär dessa putsmedel!

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH OSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR

VECKAN 27 JAN.—2 FEBR. 1918.
SONDAG. Frukost: Smör; bröd; sillsalad med saladsås; kokt omelett med köttstufning (rester från lördag); kaffe eller te. Middag: Jordärt-skocksupp; hamburgerbringa med grönsaker; brylépudding.

MÅNDAG. Frukost: Bröd; marmelad; rågmjölsgrot med mjölk; stekt sill med potatis; kaffe eller te. Middag: Kokt fläskkorv med potatismos; maisenakräm med saftsås.

TISDAG. Frukost: Bröd; marmelad; hafregrynsgröt med frukt-kompott; rödbetsalad med potatis; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Fyllda kålrötter med potatis; äppelkaka med äggstanning.

ONSDAG. Frukost: Bröd; kaviar; stekt färsk sill med potatis; kaffe eller te. Middag: Bräckt hamburgerbringa med potatisbullar; äggmjölk (på grädd och vatten) med rågskorpor.

TORSDAG. Frukost: Bröd; lefverpastej; sillgratin; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkålsoppa med frikadeller; ugnspannkaka.

FREDAG. Frukost: Bröd; lefverpastej; stekt medisterkorv med stufvad potatis; kaffe eller te. Middag: Stufvad hvitling med potatis; risgrynsvälling på torr mjölk.

LÖRDAG. Frukost: Bröd; kaviar; risgrynsvälling (rester från fredag); fiskstufning (rester från fredag) med potatis. Middag: Köttbullar med stufvad vitkål; frukt-soppa.

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Grund. 1850 Karlstad Tryckeriet 1836
Värmlands äldsta och enda dagliga tidning. Telefon: Namnanrop.

PARAMINT
PASTILLER
FÖRORDAS AV LAKARE.
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. FLASKOR OM 50 ST. NR. 1.50
SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

I alla väder
är
Gahns Maniol
det bästa
för huden.

RECEPT:

Kokt omelett (f. 6—8 pers.).
4 del. mjölk eller grädd och vatten, 10 gr. smör, 1/2 tsk. salt (2 gr.), 1 tsk. socker, 35 gr. hvitemjöl, 3 ägg. Till pannan: 1/2 msk. smör (10 gr.).

Beredning: Mjöl, smör och socker få koka upp, mjölet vispas varsamt under full kokning och massan får koka, tills den släpper pannan, då den hålles upp och äggulorna röras i, en i sänder. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvittorna och massan hålles i en väl smord omelettpanna och gräddas i varm ugn, tills omeletten stannat och fått vacker gulbrun färg.

Den stjälpes upp och fylles antingen med stufvad kalnjure eller med fint skuren stek i sin säs. Serveras som frukosträtt.

Kokt hamburgerbringa (f. 12 pers.). 3 kg. saltad och rökt oxbringa, vatten.

Beredning: Bringan borstas väl med ljuvt vatten, knäcks och får ligga i rikligt med kallt vatten omkr. 12 tim. Den sättes på i kallt vatten, får hastigt koka upp, skummas väl och får koka 15 min. i 100°, spadet afkyles därefter till 82—83°, och i denna värmegrad får köttet ligga 3 1/2 tim., eller tills det är mört. Bringan får ligga kvar i sitt spad 1/2 tim. innan den serveras, ty den blir därigenom mörare. Serveras skuren i jämna, vackra skifvor, med grönsaker, grönsaks-pastej samt något af spadet, tillsatt med litet god buljong, eller ock till blandad köttträtt. Finast anses kall hamburgerbringa. Den får då kallna i spadet, skäres i tunna skifvor, hvilka bestrykas,

STEINWAY & SONS
STORT LAGER I ENSAMAGENTUREN:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSBERGSGATAN 39

om så önskas, med färsk, rysk kaviar, läggas upp på en sockel af mörkt gelé och garneras med gelé i former eller gelékruvonger samt persilja. Serveras med potatis- eller legymsalad.

Brylépudding (f. 6—8 pers.).
5 äggulor, 40 gr. socker, 1/2 lit. gräddmjölk, 1/2 stång vanilj, 3 äggvittor.

Till formen: 2 del. strösocker (170 gr.), 1 del. vatten.

Beredning: Brylépudding blir bäst om den beredes dagen innan den skall serveras. — Sockret kokas med vattnet, tills det är torrt, då det omröres, tills det åter blir flytande och har vacker ljusbrun färg. Något af sockerlagen hålles i en pajform, som vändes rundt, så att lagen täcker botten och sidorna. — Den öfriga sockerlagen spädes med vatten och serveras som säs till puddingen. — Äggulorna röras med sockret 20 min. Gräddmjölken (2 del. grädd, 3 del. mjölk) kokas med vaniljstången omkr. 5 min. och tillsättes de röda äggulorna under stark vispning; vispningen fortsättes, tills krämen är kall, då vaniljstången borttages och de till hårdt skum slagna äggvittorna nedskäras. Krämen hålles i den bekladda formen, och puddingen får koka i vattenbad i ordinär ugnsvärme omkr. 70 min. Den får stå till följande dag, eller tills den är fullkomligt kall. Uppstjälpes och serveras med den öfverblifna brylésåsen.

Maisenakräm (f. 6 pers.).
1 1/4 lit. mjölk eller grädd och vatten, 5 msk. maisenamjöl (75 gr.), skalet af 1/2 citron eller 1 msk. vaniljsocker, 1 ägg, 3 msk. strösocker (45 gr.).

Beredning: I en kkp af mjölk utröres maisenamjölet. Den öfriga mjölken kokas upp med det finrifna citronskalet eller vaniljsockret, afredningen tillsättes och krämen får koka under röring 5 min. Ägget vispas väl med strösockret och tillsättes, hvarefter krämen får sjuda och afsmakas. Upphålles i kompottskål, får kallna, garneras med sylt och serveras med mjölk eller saftsås.

Fyllda kålrötter (f. 6 pers.).
6 små kålrötter, vatten, salt.

Till fyllning: 30 gr. smör, 8 msk. rifvebröd, 1 ägg, 1 msk. hackad persilja, salt, 3 del. passerade kålrötter.

Till stekning: 30 gr. smör.
Beredning: Rötterna borstas väl rena och skalas med tjocka skal. De läggas i kokande, saltadt vatten och få koka tills de äro mjuka, hvilket pröfvas med en vispvisk. Spadet tillvaratages. Ett lock på rötterna afskåres, hvarefter de urhållas.

Till fyllningen röres smöret, tills det blir hvitt. Rifvebrödet, äggulan, den hackade persiljan och det passerade inkrämet tillsätts. Smeten afsmakas med salt, och sist tillsättes den till hårdt skum slagna äggvittan, hvarefter massan fylles i de urhållade kålrötterna. Locket lägges på och rötterna ombindas med fint segelgarn, förut doppadt i hett vatten. De brynas i smöret i en järngryta och spådas därefter med kålspad och få steka färdiga omkr. 1 1/2 tim.

Det af fyllningen som blir öfver, lägges i smord och brödbeströdd form med lock och kokas i vattenbad. Puddingen uppstjälpes midt på serveringsfatet och rundt om ställas de färdigstekta kålrötterna, från hvilka snörena borttagits. Serveras med afredd säs beredd af spadet.

FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tagas af såväl barn som vuxna.

Tillverkas af

**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**

Originalfaskor om 500 gram, Pris Kronor 3.50

BILLIGT! — Finnes af alla apotek — BILLIGT!

Elegant

kemiskt tvättad o. präsad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Örgryte Kemiska
Tvätt- & Färgeri-A.-B
Göteborg.

Sveriges elegantaste biografteater.

2 föreställningar dagligen
kl. 7—9, 9—11 e. m.

Bildade flickor

som önska vistas i Stockholm eller där boende, erhålla underv. i ett hems skötande, för matl. ex. skolkökslära. Prospekt sändes på begäran under »Det egna hemmets vård», till Iduns Exp. f. v. b.

Lefnadstolkningar

utarbetas af skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och år, födelseort, namn och fullständig adress samt bifoga 30 öre i frimärken. Aperia denna tidning! Astrolog Wilh. Leidner, Strömgatan 10, Kalmars.

BENNO BECKEMANS
FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

FRU OUMBÄRLIG.

(Forts. fr. sid. 69.)

Och den lilla duktiga fru Edit började genast arbeta på sin praktiska utbildning. Hon lärde sig skilja på kalf-, får och nötkött, förstå om fjäderfäet var ungt eller gammalt och om fisken var färsk. Hon lärde sig klädsöm, matlagning och strykning. Hon tog modigt itu med att stoppa, lappa och laga samt hjälpa den lilla tjänstflickan med städning och damning.

Och ändå fick hon tid öfrigt att deltaga i sällskapslivet, då hennes musikaliska talang och vackra sångröst lifligt senterades.

Doktorn fick efter hand många patienter och en god ärlig inkomst, så att fru Edit kunde säga åt sig själf: »Nu tror jag vi kunna slå oss tämligen igenom.» Men hon lade därför icke bort sina förständiga vanor, ty barnen infunno sig samtidigt med patienterna.

Men ingen människa är fullkomligt Genom att ständigt ha måst tänka på allt och ordna med allt, hade vår lilla doktorinna slutligen fått för sig, att ingenting kunde bli gjordt ordentligt och som sig borde, utan att hon lagt hand därvid.

Och genom att det alltid varit »mors» som sträfvat och arbetat för familjen, hade dess medlemmar vant sig att i allt lita på henne och själfva anstränga sig så litet som möjligt. Hvarken man eller barn skulle kunnat leta reda på ens ett klädesplagg utan hennes hjälp — hvarken en nåsduk eller ett par

SINGER
HEMMETS SYMASKIN

Det bör ej vara damerna obekant

att man med Gooda Jästmjöl når det bästa resultatet vid smäbak.

Säljes i burkar à 15, 25 och 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co

»De intressantaste»

växterna äro utan tvifvel »Kaktéerna» utmärkta för sin egendomliga växt och sällsynt sköna blommor såsom Nattens drottning m. fl. Jag för dessa i flera hundra arter och storlekar. Sändes fraktfritt som prov i små exemplar i kruka:

10 olika 5:— kr. 25 olika 10:— kr. 50 » 25:— » 100 » 50:— »

Större exemplar pris pr. bref. Obs! Fordrar liten skötsel och plats. Klipp ur annonsen. Beställningar göres bäst pr. Postanvisning Gunnar Rylén, Arvika.

Amerikanska s. k. Prima Herr Ankar-Ur. Lentilefaçon.

Eljin-Ur

Fem års garanti. Säljes så långt förrädet räcker till endast kr. 6:50 per st. Två stycken endast kr. 12:— fraktfritt. Om ej till belåtenhet få desamma returneras. Skrif i dag och rekvirera direkt från importören.

VARUAFFÄREN

Norrköping.

ÄNNU

är det ej för sent att prenumerera på Idun för år 1918! Alla n:r från årets början kunna erhållas om Ni nu genast verkställer prenumerationen på

IDUN!

SYDSVENSKA KREDIT AKTIEBOLAGET,
Drottninggatan 4,
utfärdar resekreditiv, betalbara på de flesta europeiska och utomeuropeiska bankplatser, ombesörjer telegrafremissor till in- och utlandet.
Fondafdelning. Notariatsafdelning. Kassafack

Kläderna bli ännu dyrare år 1918!

En stor besparing gör den husmor, som själf förfärdigar sina barns kläder med hjälp af

"BARNGARDEROBEN"

illustrerad månadsblad för barnkläders förfärdigande. Dubbelsidig mönsterbilaga medföljer hvarje n:r. Prenumerera på posten eller i Eder bokhandel. Pris för helår Kr. 4:—.

Iduns Expedition, Stockholm.

strumpor. Doktorn strödde böcker och papper huller om buller och lämnade åt sin hustru att ställa i ordning.
Ejnar, den äldste, var tafatt och bortkommen i praktiska lifvet och skyllde ständigt på sina många läxor. Georg, yngste sonen, en lat och bekväm fjortonåring, skyllde allt på sitt dåliga minne. Han skulle aldrig ha kunnat sina läxor, om icke modern pluggat in mening efter mening i hans tröga skalle. De goda betyg han erhöi i skolan, hade hon bättre gjort sig förtjänt af.
Hvad lilla Ester beträffar, hvilken nyss hade fyllt nio år, så lade hon ständigt beslag på mors intresse och bistånd. Man hörde henne upprepa ett i ett dagen lång: »Jag kan inte läsa ensam, jag kan inte klä» på min docka. Jag kan inte begripa

mina tal, mor får förklara dem för mig.»
Hennes syskon kallade henne »fröken Jag kan inte», utan att förstå eller tänka på, att de hvar i sin stad inte voro bättre.
Det fanns ännu en dotter, Elisabet, tio år äldre än Ester. Och hon skulle ju så väl kunnat hjälpa sin mor med omsorgen om lilla syster. Men äfven hon var van vid att bli omhuldad och uppsatt och hade aldrig kommit att tänka på, att hon kunde vara till nytta för andra. Hennes dag utfylldes med spelning och målning, broderande och sport. Hon kunde inte duka ett bord eller göra inköp af de enklaste födoämnen, och hon tycktes nästan tro, att linnat blef rent af sig själf och själf lade sig, struket och sorteradt i byråldorna.

Liksom alla andra med vana att bli uppsatt och betjänade, visade Elisabet sura miner och dåligt humör om något var i olag och hon inte genast kunde finna, hvad hon behöfde, men själf tog hon ej ett steg för att finna rätt på en sak.
Men ack, intet på jorden varar beständigt!
En vacker sommardag tog med ens all denna verksamhet, flit och omsorg, vår doktorinna presterade, slut. Hon ville själf som vanligt sätta upp de nystrukna gardinerna i mannens arbetsrum, men trappan gled af en eller annan orsak undan, och hon föll till golvet. I fallet afbröt hon ena benet och skadade en arm.
Och nu låg hon där utan att kunna röra sig eller på minsta sätt hjälpa sig själf. Och när hon tänkte på, att detta tillstånd skulle räcka i veckor, ja kanske månader, började hon gråta bittert. Och vid sin makes tröstande ord svarade hon endast:
— Ack, jag känner mig, att jag inte blir frisk på länge, och hur skall det nu gå med hus och hem?
Den stackars lilla frun såg redan i andanom allting upp och nedvänt, Ejnar slarvigt klädd i sista stund rusa till skolan, Georg med boken full af anmärkningar, Elisabet truppen och tvär och lilla Ester gråtande från morgon till kväll.
Och hon fick rätt; det märktes genast hos doktor Henriksens, att den ordnande och sammanhållande kraften var borta, att fru Oumbärlig saknades! Doktorn själf kunde aldrig finna hvad han ville ha bland sina böcker och fackskrifter, Ejnar begick otaliga misstag, Georg blef sina lärares fasa, Ester plagade hela huset och Elisabet, som måste se efter jungfrurna och föra hushållsboken, var jämt vid dåligt lynne.
Fru Edit var mycket ledsen och samvetskvälerna började ansätta henne.
— Har jag verkligen skämt bort dem allesamman? frågade hon sig själf. Har jag genom min outtröttliga omsorg och möda endast gjort dem till egoister?
Hon försökte hålla Ester kvar i sjukrummet och förströ henne på alla vis. Med sin vänstra hand, som hon kunde röra fritt, höll hon Georgs bok och sökte som förr lära honom rad för rad.
Doktorn såg klart, hur annorlunda allt var nu mot förr. Ingenting var sig likt, sedan »mor» blef sjuk.

Allting tycktes upp- och nedvänt och mannen visste sig ingen råd.
Han beslö tala allvarligt med sin äldsta dotter.
— Du måste försöka spara din mor för alla ansträngningar. Hon oroar sig jämt för att någonting fattas oss, att ej allt är så som det skall vara... Kära barn, kan du inte ge dig sken af att ersätta henne, låta henne vara i den tron, att allt går till på bästa sätt. Jag vet nog, att det är omöjligt för dig att göra hvad din mor brukat göra och göra allt så som hon! För egen del kan jag numera inte finna mig till rätta ens i mitt eget rum. Men det är vår plikt att bedraga henne för hennes eget bästa!
Elisabet svarade mekaniskt, att hon skulle försöka.
Hon gick in i sitt rum och satte sig att filosofera och tänka öfver förhållandena. Modern var sjuk och behöfde hvila och ro för kropp och själ. Hon själf kunde göra mycket härför. Det gällde lägga en stor del af bördan på egna, ovana axlar.
— Men Elisabet ville försöka! — Med ett styn i hjärtat tänkte hon på hur länge hon försummat sina plikter i hemmet. Blygsels rodnad färgade hennes kinder, när hon måste erkänna för sig själf, att hon hela sin lefnad endast mottagit godhet och hjälp utan att gifva något igen. Angern, oron och känslan af sitt blifvande ansvar höllo Elisabet länge vaken. Men ändå var hon uppe i god tid följande morgon.
Hon började med att ordna och ställa i faders rum, sorterade tidningar och böcker och lade allt till rätta på skrifbordet. Sedan kom hon att tänka på, att bröderna kanske kunde behöfva henne. Georg fann hon redan klädd och färdig, borstad, tvättad och väl kammad. Men då Elisabet frågade honom:
— Kan du dina läxor? för han förskräckt upp och utropade:
— Ack, så ryligt! — Jag har alldeles glömt att läsa på min tyska!
— Och den svenska hemuppsatsen!
— Den har jag också glömt!
— Nu får jag anmärkning i dag med!
— Men det är för det mor är sjuk!
— Tyskan kan du åtminstone läsa innan du går. Det är ännu god tid!
— Tror du jag kan lära den så i ett hafs, i synnerhet nu, när mor inte kan hjälpa mig. — Nej, det

DUN TÄCKEN

Varma, hållbara, eleganta.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
Täckfabrik & Fjäderrenseri.

Vinslöv

Katalog på begäran. Rikstel. 20 & 121.

går inte, jag kan inte lära den ensam!
— Jag skall hjälpa dig för den här gången, men se'n måste du försöka reda dig själf med läxorna.
— Raska nu på och tag fram boken!
— När tyskan var något så när inpluggad i Georgs hufvud, gick systern in i matsalen för att se till att frukosten kom på bordet. I korridoren mötte hon Ejnar och hon kunde ej låta bli att skratta vid hans åsyn.
— Nej men Ejnar då, så du ser ut! Skall du gå till skolan i den habiten?
(Forts.)

Frimärken
I faksimil. Rep. af skadade märken. Inköp försäljning, byte. Priskurant gratis och franko. Prof. sändning F. Fournier's Efr. GENF B Schweiz.

The,
extra fint kinesiskt, ryskt o. java, Kr. 38:— pr kg. Hemsändes i poster om minst 1 kg. Till landsorten mot postförskott.
A.-B. EDW. BRUHN & Co., STHLM. Kammakargatan 44.
Telefoner: Riks. 175 35. Allm. 98 20.

När Ni slår Eder ned
för att tänka över familjens oundgängliga behov, då är vår stora praktkatalog n:r 47 en oundgänglig rådgivare. Genom den erhålles goda varor billigt. Rek. därför genast katalogen, som sändes gratis, ej fraktfri.

Ahlén & Holm, Stockholm.

PREJAMI - PASTILLERNA
skänka lindring och baf vid hals och bröstkommar

CHOKLAD-ROFFERTPASTILLER I SUGAR

KAFFE
(Ej af ekollon.)
Arancini är numera den förnämsta Kaffeersättningen (garanterad hälsosam), godkänd af F. H. K., samt drickes numera i tusentals hem och kaféer, hvilket bevisar att detsamma är godt och välsmakande, tillverkad af importerad råvara, hvilken är nära besläktad med den ädla kaffeboan.
Expedieras i förpackningar om 3 och 5 kg. à 3 kr. pr kg. direkt från
Handl. AXEL ANDERSSON, JÄRBO.

IDUNS SCHACKSPÅLT

Vårt parti denna gång är speladt pr korrespondens mellan de båda klubbarna Leipziger Augustea och Darmstädter Schackklub.

Sicilianskt parti.

Leipzig.	Darmstadt.
1. e2—e4	c7—c5
2. Sb1—c3	e7—e5
3. Sg1—f3	Sb8—c6
4. d2—d4	c5×d4
5. Sf3×d4	a7—a6
6. Lf1—e2	Lf8—b4

Med 6. — — — Dc7 inlänkas spelet i en af Louis Paulsen uppfunnen och analyserad variant. Svart får med denna ett godt och säkert spel och draget ifråga är med säkerhet att fördraga framför inledningsdraget.

7. Sd4×c6	b7×c6
8. Dd1—d4†	Lb4—f8

Denna reträtt synes nödvändig. Efter 8. — — — Lc3†. 9. b×c jämte La3 står hvit mycket bra.

9. Lc1—f4	d7—d5
10. 0—0—0	Sg8—f6
11. e4×d5	e6×d5

Om 11. — — — c×d så följer 12. Sa4 med hotet Sb6. Detta kan nu efter textdraget pareras med c6—c5.

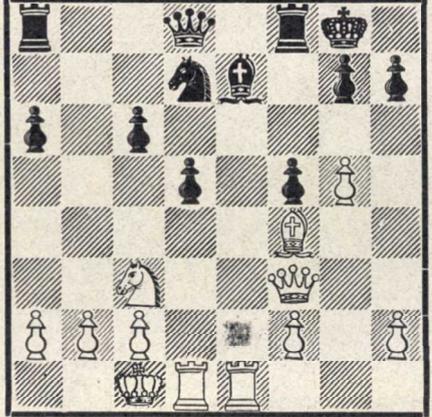
12. g2—g4!	
------------	--

Hvit har ernått en viss positionsfördel och arbetar nu energiskt på att göra den gällande.

12. — — —	Lc8—e6
-----------	--------

Naturligtvis kan ej svart slå bonden. Efter följder 30. Te5, g6. 31. Kd2 samt eventuellt Ta5.

13. g4—g5?
- Densa framstöt är en öfverilning. Först skulle Sa4 ske. Om svart därpå spelar 13. — — — Le7 så fortsätter hvit 14. Sb6, c5. 16. Da4† och vinner en bonde.
13. — — —	Sf6—d7
14. Th1—e1	
- Äfven nu förtjänar Sa4 företrädet.
14. — — —	Dd8—b6
15. Dd4—d3	Lf8—e7
16. Dd3—g3	0—0
17. Le2—g4	Le6×g4
18. Dg3×g4	f7—f5
- Svarts bästa drag är här Db6—d8.
19. Dg4—f3!	Db6—d8

20. Sc3×d5	c6×d5
- Draget 20. — — — L×g5 vederlägger hvit med Tg1.
21. Df3×d5†	Kg8—h8
22. Dd5×d7	Le7×g5
23. Dd7×d8	Lg5×f4†
24. Dd8—d2	Lf4×d2†
25. Td1×d2	Kh8—g8
26. Te1—e7	Tf8—f7
27. Td2—d7	Tf7×e7
28. Td7×e7	h7—h6
29. c2—c4!	uppgifvet

Svart uppfattar läget rätt. Slutspelet är fullständigt ohållbart. På 29. — — — Kf8.

Lösningstävlingen.

9.

Hvit drar och vinner.

10.

Hvit drar och vinner.

Med detta nummer avsluta vi lösningstävlingen.
Till ledning för våra läsare meddela vi att studierna n:r 1—3 stått publicerade i n:r 22 och 4—6 i n:r 24 för 1917.
Lösningar sändas till Iduns schackafdelning Stockholm 6.
Schackred.

EGET HEM med byggnader och jordbruk f. framtida utkomst

kan erhållas genom köp av en lottsedel å 2.10 till andra dragningen.

Det stora Wendelsbergslotteriet i Stockholm.

Principer: Höga vinster och snabb dragning.

Nära slutsålt på två veckor.

Högsta vinsten:

Andra vinsten:

Tredje vinsten:

EGET HEM: Lindehult Nr 3, 2 kilometer från Emmaboda station i södra Småland. Jordareal 78 tunnland, dels odlad, dels skog, det senare överskott. Jorden i hög kultur. Föder 2 hästar, 6 kor och smådjur. Byggnader: boningshus, timrat och panelat, innehållande tre stora rum, kök och stort förrådsrum samt förstuga. Uthusbbyggnad i en långa med stall, ladugård, svinhus, foderlada, sädeslada, trösklada, hölada. Två goda brunnar m. m. Allt på fri och egen grund.

EGET HEM: Vallsta Nr 2, sub. 3, 1 1/2 km. från Vallsta järnvägsstation i södra Norrland vid Ljusneälvens strand, areal cirka 114 tunnland, dels odlad, dels skog, allt i en äga omkring byggnaderna, som bestå av boningshus med två rum, kök och förstuga samt uthus, stall, ladugård, svinhus, redskapsboder, foderbod, matbod, härbre, sädeslada, hölador, brygghus samt källare och god brun. Den odlade jorden är väl brukad samt fri från sten och buskar samt skog över husbehov. Allt på fri och egen grund. Föder 2 hästar och 5 kor.

EGET HEM: I Högsbro, Nora socken, Tärnsjö station i Västmanland, omkring 25 tunnland odlad jord och skog i utmärkt gott skick. Föder 1 häst och 3 kor. Byggnaderna äro: trevligt boningshus, timrat och panelat, 3 rum och kök samt förstuga. Utvändigt oljemålat. Ladugård, stall, vagnslider, sädesbod, källare m. m. God brun.

Ansnes värt; 12,000 kronor. Pris: 9,000 kr. (inköps- och vinstvärde.)

Ansnes värt: 10,000 kronor. Pris: 7,000 kr. (inköps- och vinstvärde.)

Ansnes värt: 6,000 kronor. Pris: 5,000 kr. (inköps- och vinstvärde.)

Lottpris kr. 2:10 + 35 öre till porto och dragningslista vid rekvisition direkt från huvudexp. Skriv ett brevkort till

LOTTERIEXPEDITIONEN, Bryggaregatan 14, Stockholm C.

Speciell vinstutställning anordnas icke på grund av de höga kostnaderna. Vinsterna utställas däremot hos en del leverantörer, som ock sälja lotterna, t. ex. hos Nordiska Kompaniet vid Hamngatan, Hovjuvelerare C. G. Hallberg, Drottninggatan 6, A.-B. Jordbruksmaskiner Vasagatan 38, Huskvarna generaldepot, Hamngatan 3, Förgyllare Gust, Peterson, Mästersamuelsgatan 50, Thorén & Brunzell, Götgata 31, m. fl. i Stockholm, Göteborg, Malmö, Karlshamn, Eskilstuna, Örebro, Karlstad, Uppsala, Gävle, Falun, Sundsvall och Luleå.

Vinsterna värda 90,000 kronor.

Vinsterna värda 90,000 kronor.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhetens områden?

Kom då ihåg

att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat användt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives å postanvisningsblanketten.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskriffter när Ni svarar på annons om ledig plats.

UNDERVISNINGSVAN OCH BARNKÄR lärarinna sökes omedelbart till landtård i södra Halland att läsa med tre flickor, resp 13, 11 och 8 år. Helst äfven musik. Den sökande bör hafva ett gladt och vänligt sätt, verkligt intresse för barnen och förmåga att handleda dem äfven utom undervisningstimmarna. Svar med fotografi, referenser och uppgift om löneanspråk, under märke J. S. Trönninge.

UNG FLICKA, ordentlig och pålitlig, kunnig i enklare matlagning samt villig att utan jungfrus hjälp utföra alla i hemmet förekommande göromål erhåller plats i stad i Småland. Två personers hushåll. Svar med betygsskrifter, löneanspråk och fot. inom åtta dagar till »Verklig hjälp och sällskap» p. r. Växjö.

BILDAD FLICKA af god familj ca 30 år fullt hemmastad i alla sysslor som tillhöra ett stort landthet, ej rädd för arbete får plats 1:sta maj, såsom husmoders hjälp och sällskap. Svar med alla nödiga upplysningar jämte fotografi och lönepretentioner insändes snarast till »Landtgendom 30 år under adr. S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

UNG FLICKA, 14-16 år erhåller plats hos vänlig husmoder som hjälp och sällskap åt 3 flickor (7-11 år) samt i öfrigt biträda med lättare göromål i hemmet. Svar till »Barnkär» Iduns exp. f. v. b.

ANSPRÄKSLÖS, BÄTTRE FLICKA, arbetsam och van vid husliga sysslor, sökes till ingenjörsfamilj med tre barn att tillsamma med husmodern sköta hemmet. Lägenheten bekväm. Lön 20 kr. pr. mån. Svar till »Nära Göteborg», Iduns exp.

Enkel anspråkslös flicka får plats genast i godt hem i vacker stad i södra Dalarna att vara husmoder behjälplig med värden af tre små barn. Jungfru finnes. Svar med löneanspråk och betyg till »Tjänstemannafamilj», Iduns exp. f. v. b.

Examinerad sjuksköterska,

äfven kunnig i sinnessjukvård, erhåller plats som översköterska vid Växjö hospitala kvinnoafdelning. Ansökan och betygsskrifter insändes före den 15 februari till öfverläkaren vid Växjö hospital.

Trädgårdslärrarinneplatsen

vid Fredrika-Bremer-Förbundets Fruktodlings- och Trädgårdsskola Apelryd vid Båstad är ledig att tillträda instundande 1 mars. Sökande bör vara kompetent att meddela undervisning, så väl teoretisk som praktisk, i trädgårds- och bänkskötsel, blomster- och fruktodling och fruktpackning. Lön efter kompetens. Före den 15 febr. torde ansökan, ställd till styrelsen, jämte äldersbevis och betygsskrifter sändas till Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Klarabergsgatan 48, Stockholm C, under adress fru E. Quensel, som lämnar vidare upplysningar.

SNALL, BARNKÄR FLICKA af god familj får plats att sköta två barn och för öfrigt deltaga i lättare hushållsgöromål och sömnad. Svar med foto o. s. v. till »S-m», Box 59, Virserum.

4 kvinnl. trädgårdselever få plats till april mån. i större trädgård i närheten af Stockholm. Svar torde skickas till »Norrby välle» trädgård, Järna, då närm. upplysn. gifvas.

Två Epidemisjukskötersketjänster inom Västmanlands län

äro till ansökan lediga att tillträdas den 1 april 1918. Ansökningar torde insändas till ordföranden i Västmanlands läns landstings epideminämnd, 1:ste provinsialläkaren G. Fjellander, adr.: Västerås, under februari månads utgång, hvilken meddelar närmare upplysning om tjänstgöringsort och tjänstgöringsförhållanden.

Aflönning utgår med 600 kronor i grundlön med två ålderstillägg om 50 kronor efter 5 och 10 års tjänstgöring, 50 öre om dagen i dagaf-lönning jämte fri kost å epidemisjuksköterarna eller, där fri kost erhålles, en krona om dagen samt hyresbidrag vid stationering i stad med 150 kronor. Bidrag lämnas till pensionering med 30 kronor om året till Svenska Sjuksköterskornas Allmänna Pensionsförening. Rätt till 3 veckors semester. Under år 1918 utgår dyrtidstillägg med 60 kr. om året samt bidrag till kostpengar under semester likaledes med 60 kronor. Västerås i januari 1918. EPIDEMINÄMNDEN.

PLATSSÖKANDE

PLATS SOM HUSHÄLLSFR. — husmoders verkliga hjälp, önskas af 28-årig bättre flicka, kunnig i matlagning, konservering o. sömnad. Svar t. »Lisa» Thamstorp, F r a m b o.

SOM HUSMODERNS verkliga hjälp, önskar enkel flicka plats d. 1 el. 15 Febr. å herrg. helst Söderm. Kunnig i matl. o. bakn. samt vävn. Tacks. för svar till Ingeborg Carlsson, Ludensko, Gökaland.

18-ÅRS FLICKA önskar plats som hushållslev vid mindre herrgård eller prästgård helst inom Södermanland. Svar till »18 år» Bettna p. r.

UNG, MUSIKALISK FLICKA med realskoleexamen önskar plats att i familj undervisa barn i vanliga skolämnen samt ev. språk och musik. Svar till »I. A. 18 år» Falköping p. r.

HUSFORESTÄNDARINNEPLATS önskas af medelålders bättre dam, kunnig och van att med ordning och sparsamhet sköta ett hem. Äger ett jämnt o. gladt lynne är mycket barnkär. Är kunnig och intresserad af trädgårdsskötsel. Referenser finnas. Svar till »Mars 1918» T. K a r l s t a d.

BÄTTRE FLICKA önskar komma i familj att som husmoders hjälp deltaga i förek. göromål. Kunnig i matlagning samt sömnad och handarb. Vill anses som familjemedlem. Svar till »Ewa», Iduns exp. f. v. b.

FLICKA FRAN GODT HEM önskar plats i bättre familj i Stlm., att gå frun tillhanda och anses som familjemedlem. Har genomgått hushållsskola. Någon lön önskvärd. Svar till »22 år», Linköping p. r.

GYMNASIET villig hjälpa till med husliga sysslor, läxläsning o. d. söker plats genom Palmquist C:o, 17 Malmiskilnadsgatan, Stockholm.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hennens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.

En annonsplats — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 35 öre pr mm. därutöver.

GUVERNANT, enkel, anspråkslös och undervisningsvan, erhåller plats å landet att undervisa 2:ne barn resp. 7 och 9 år. Svar med rek. och löneanspråk till »Genast Guvernants», under adress S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm f. v. v.

18-ÅRIG, musikalisk flicka, som genomgått högre folkskola önskar plats i god familj som hjälp och sällskap. Äfven villig läsa (eller läsa läxor) med barn. Svar till »Familjemedlem» Iduns exp. f. v. b.

PA KONTOR (ev. i familj) önskar ung flicka med realskoleexamen plats. Van vid kontorsgöromål och maskinskrifning. Svar märkt »19 år» till Iduns exp. f. v. b.

I VERKLIGT godt hem önskar ung bildad dam lära matlagning och ett hems skötande helst und. erfaren, duglig husmoders ledn. Svar till »A. O. 1918», Lund p. r.

KVINNLIG EXAM. sjukgymnast, m. flerårig praktik och med goda referenser, något van i sjukvård och hushållsintresserad, önskar plats i god familj. Svar till »Små pretentioner», Iduns exp. f. v. b.

18-ÅRS FLICKA från landet önskar plats i familj, att vara behjälplig med hvarjehanda sysslor. Svar till »18-års flicka», Bäckaby p. r.

SOM HUSFORESTÄNDARINNA eller husmorshjälp söker bildad medelålders flicka plats, kunnig i matlagning och husliga sysslor, betyg finnes. Svar till »M. E.» Iduns exp.

NAGOT ÄLDRE FLICKA önskar komma i godt hem för att deltaga i och lära husliga göromål eller som hjälp i hushåll. Genomgått kurs i matl., enkel sömnad, handarb. och orgelmusik. Sv. t. »V.B.», Iduns exp.

EX. SJUKGYMNASIET och massös med praktik från hälsobrunn och privat samt med fina betyg söker anställning. Tacksam för svar till »Kvinnlig S. M.», Kiosken, Järntorget, Göteborg.

UNG, STARK SJUKSKÖTERSKA önskar plats att sköta någon sjuk. Goda ref. Svar till »Småländska», Iduns exp. f. v. b.

PLATS ÖNSKAS för en 20-årig bättre flicka, behändig och rask i husliga sysslor, något kunnig i bokföring, för att komma i åtnjutande af föräldravård. Reflekterande vände sig till »E. K.» Eksjö p. r.

FLICKA FRAN GODT HEM önskar komma i bättre familj i Stockholm att gå frun tillhanda samt anses som familjemedlem. Någon lön önskvärd. Svar till »19 år», Linköping p. r.

Engelbrekts Sjuksköterskebyrå. Riks tel. 171 81. Allm. tel. 241 13. Valhallavägen 115, II.

Utsänder EX. Sjuksköterskor, Barnsköterskor samt enklare Sköterskor, Biträden till Sjukhus.

Prästdotter, van att biträda å pastoratexp. och äfven villig till hushållsgörom. sök. dyl. arbete. Sv. t. »Enkel och anspråkslös», Iduns exp.

21-åriga Pastorentochter,

welche 3/4 Jahr in Schweiz und 3 Jahr im hygienischen Institut in Kiel tätigt war, wünscht Stellung als Gesellschafterin oder Assistentin bei Artz. Antwort an Schwedisches Vice Konsulat, Kiel, Deutschland.

PÄRMAR

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från IDUNS EXPEDITION, mot likvid i postanvisning, till följande priser:

Röd pärm, med guldtryck till "Idun"	Kr. 1:75 + porto 40 öre
Röd eller grön pärm till "Iduns Romanbibliotek"	0:50 + 10
Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälpreda"	0:50 + 10
Samtliga tre pärmarna	2:75 + 40

INACKORDERINGAR

DAM som under väntan på nedkomst värderar trygg och lugn vistelse erhåller god inackordering och vård. Svar märkt »Ensam dam». Iduns exp. f. v. b.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hviloem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högsåsen, Arvika. Bröstklenna mottagas ej.

Ännu mottagas hushållselever (familjemedlemmar.) Begär prospekt. Öfverstinnan A. Hylten-Cavallius, f. Frick. Sandvik S m å l. B u r s e r y d.

KAN NÅGON AF IDUNS ÅRADE läsarinor rekommendera någon bra prästgård i södra eller mellersta Sverige, som om sommaren mottager konfirmander. Svar till »H. B.» Iduns Exp.

PÅ GRUND AF SKILSMÄSSA önskas en 3-årig frisk gosse inackorderad i god familj på landet helst där barn finnas och där god eftersyn och moderlig omvårdnad kan erhållas. Svar med referenser till »God uppfostran» Iduns exp.

Inackord. i prästfamilj i Stockholm

önskas af 30 års flicka för att få lära matlagning och dukning. Villig att deltaga i alla inom hemmet förekommande göromål. Betalar 125 kr. i mån. Svar före 1 febr. till »S. M.», Norrtelje p. r.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten

äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.

Avesta: Avesta-Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Eksjö: Eksjö-Tidningen.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gefle: Gefle-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.

Härnösand: Härnösands-Posten.

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Karlstads-Tidningen.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.

Kristinehamn: Ansgarii-Posten.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Östergötlands Dagblad.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.

Sköfde: Skaraborgs Läns Annonssblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Uppsala: Tidningen Upsala.

Visby: Gotlänningen.

Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.

Växiö: Smålands-Posten.

Ystad: Södra Skåne.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

Östhammar: Östhammars Tidning.

Professor Cederschiöld

behandlar med egna massage-metoder mag-, tarm-, reumatiska- och nerväkomor m. m. Obs! Nässvalgkatarr (kronisk snuva) behandlas med instrument smärtfritt. Hvardagar 10-12 o. 2-5. Grefturegatan 15. A. T. 184 51.

Doktor Heuman

Kungsportspl. 2, Göteborg. Tel. 45 46.

Elektrisk behandling

(för nervsjukdomar och reumatiska åkommor).

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut

Kungsgatan 60, STOCKHOLM.

Behandling af reumatiska åkommor

Gymnastikdirektörsexamen

afsläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar den 14 sept.

Prosp. gen. Kapten J. Thulin, LUND.

Göteborgs Gymnastiska Institut

Fullständigaste ettåriga kurs i Sjukgymnastik och Massage

Nästa årskurs börjar i Jan.

Begär utförligt prospekt!

Fräkencreme

Borttagor fräknar finnar, finnasel m. m. Pris kr. 4.50 + porto förs. diskret. Franska Parfymmagasin, Hofleverant. 21 Drottningg., Sthlm.

Generande hårväxt

borttages på ett par minuter med sedan många år bepröfvadt medel utan att efterlämna märken eller rodnad. Sändes i diskret förpackning med bruksanvisning mot postförskott kr. 4:— plus porto.

DAMFRISERSALONGEN, Västerlånggatan 64, Stockholm.

Underlivslidande

och dylikt undgås bäst genom bruk af lifmoderspruta. Pris 10, 12, 14 kr., med båda rören 15, 18, 20 kr. Vid köp recept på lämpliga lösningar samt anatomisk bild. Noliberpulver 3 kr. pr ask. Lifmoderspeglar 2:50. Prislista mot 10 öre porto.

CARL G. SCHRÖDER, Mollévängsgatan 53 b, Malmö.

Husmodrar!

Köp torkade rönnbär till marmelader, geléer, bakverk m. m. för vinterbehov.

Tjäders Fröhandel,

Stora Nygatan och 7 Oxtorgsgatan, Stockholm 2.

Norrländsgatan 16, Stockholm

Allm. tel. 98 15.

Klädsöm (äfvén mönsterritning och tillskärning efter erkänt bästa metod), linnesöm, barnkläder, konstbroderi, knyppling m. m. Anmälningar 10-3 i skolan samt andra tider pr allm. tel. Råsunda 266. Prospekt på begäran.

ELSA WALLMARK, Lärarinna i S:ta Birgittaskolan 1911-1917.

Köp i tide!

30 ol. krigsmärken kr. 1,-
50 " " " 3,-
150 " " " 20,-
100 tyska kolonim. " 20,-
(dessa m. stiga enormt).
Kat. gratis. Alla m. köpas.
500 alla olika 4.00, 1000-10, 2000-33 kr.

Frimarksbörsen, KÖPENHAMN, KLOSTERSTRÅDE 9.

Idun utgifves denna veck.

i A och B.

Sjätte prakt. hushållskursen & Lyckebo pensionat Sjömarken börjar 15 febr. och pågår till 15 maj. Undervisning i matlagning, bakning, konservering, väfnad, linnesöm, handarbeten. Frisk hälsosam trakt. Glad och treffligt hemlif. Förfrågningar ställes till Lyckebo, Sjömarken.

Fredrika-Bremer-Förbundets Fruktodlings- och Trädgårdsskola, Apelryd,

adr. Båstad, börjar sin tredje kurs den 1 april. Undervisning meddelas åt kvinnliga elever i trädgårdsodlingens olika grenar samt konservering. Prospekt erhålles och förfrågningar besvaras af Föreståndarinnan, adr. Box 17, Båstad, och å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Klarabergsgatan 48, Stockholm.

I Svalöfs kvinnliga Folkhögskola och Landthushållsskola

börjar ny lärokurs 1 Maj och fortgår till den 31 augusti.

I folkhögskolans lista årskurs undervisas i medborgerliga, praktiska och slöjddämnena (linnesömnad, knyppling, konstväfnad, skånsk flätning och klädsömnad) samt matlagning.

I den 2:dra årskursen lämnas en grundligare utbildning i bokliga kunskaper för att förbereda till inträde i seminarier, sjuksköterskekurs m. m. 2 timmar slöjd dagligen.

I Landthushållsskolan undervisas i praktisk och teoretisk huslig ekonomi, matlagning, bakning, konservering, trädgårdsskötsel, mjölkhushållning, husdjurslära, bokföring m. m.

Kursavgift 30 kr. Friplatser finnas. Statsunderstöd intill 25 kr. pr. månad för obemedlad och 15 kr. pr. månad för mindre bemedlad elev.

Begär prospekt! Rektor W. Wiström.

Göteborgs nya Husmodersskola

Södra Allégatan 2 A - Riktst. 106 24

Husmoderskurs på 1 termin för unga bildade flickor börjar d. 31 jan. 1918

Prospekt och upplysningar på begäran. Elvira Friberg, Hildegard Friberg.

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola och Flickpension i Djursholm

emottager elever den 1 Februari på 3-4 månader. I Husmoderskursen ingår Matlagning, Sömnad, Handarbeten, Målning, Konstslöjd samt föreläsningar i Konst och Litteraturhistoria, jämte besök i Stockholms Museer under sakkunnig ledning. Som valfria ämnen ingår Sång, Musik och Språk. Begär prospekt, hvari referenser från föräldrar äro intagna. Adr.: E. Hults Utbildningsskola, Djursholm. Tel. Allm. och Riks endast Villa Hult.

Kvinnliga Gymnastik-Sällskapet

öfningar å Kongl. Gymn. Centralinstitutet (Hamngatan 19).

Tisdags- och Fredags-afdelningen börjar Tisdagen den 15 Jan. kl. 8,15-9 e. m. Ledarinna Fr. Torslow.

Anmälningar mottagas å nämnda tider och dagar. Till mindre bemedlade utlånar Sällskapet kostnadsfritt gymnastikdräkter.

Terminsafigt 2:50. STYRELSEN.

Husmoderskursen

vid PRAKTISKA HUSHÅLLSSKOLAN I LUND börjar ny kurs 20 jan. 1918. Inträdesfordringarna äro att hafva genomgått minst 6 klasser i läroverk eller äga motsvarande utbildning. Undervisning meddelas i enklare och finare matlagning, bakning af hushållsbröd och finare bakverk, födoämneslära m. m. Prospekt och upplysningar mot dubbelt porto lämnas af skolans föreståndarinnan fröken NANNY LUNDSTROM.

Vid Skogsbo Hushållsskola, Leksand,

finnes af en händelse 2 platser lediga till instundande vårtermin. Undervisning i matlagning, väfnad och språk m. m. Pris 600 kr. Prospekt och referenser på begäran.

Gertrud Walin. Signe Philip. LEKSAND.

En bok med stor efterfrågan!

MÄNNISKANS KÖNSLIV

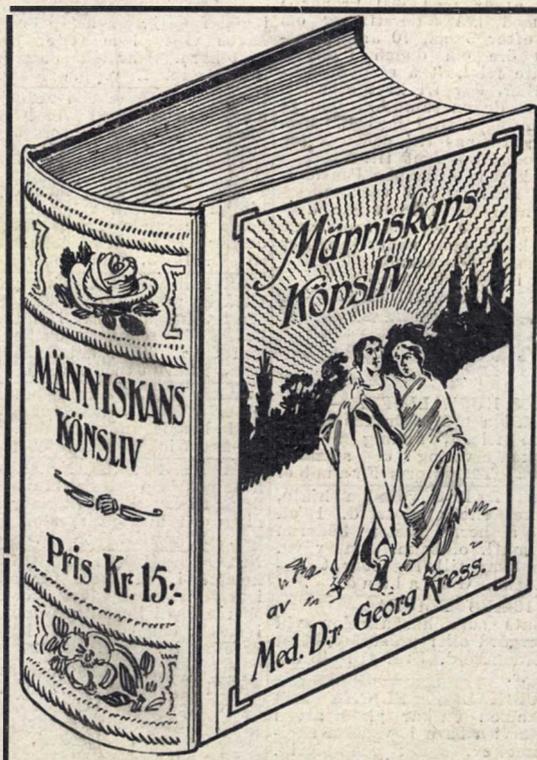
I upplysningens intresse — ej i sensationssyfte — har denna bok försålts i 100,000-tals ex. I allmänna bokhandeln världen runt.

16:de uppl. slutsåld!
17:de uppl. utkommen!

600

sidor, elegant inbunden med äkta guldsnitt och flerfärgstryck samt försedd med ett 100-tal illustrationer och helsidesplanscher.

På grund af det stora antal rekvisitioner, som inkommit sedan föregående upplagan av »Människans Könsliv» blivit slutsåld, hava vi — trots de enormt höjda papperspriserna m. m. — låtit trycka ett mindre antal ex. lika med föregående upplagan, 608 sidor, elegant inbunden och försedd med 100 illustrationer. Till följd av bokhandelspriset 15 kr. har detta stora verk, det förnämsta i sitt slag, mest blivit läst inom de förmögnare samhällskretsarna, men vi hoppas, att

Bokens pris 15 kronor. säljes av oss som reklam för endast kr. 4⁷⁵

Populär framställning i enlighet med den medicinska vetenskapens nya rön av Med. Dr. GEORG KRESS samt tilläggsavdeln.: Barnets kön beroende på föräldrarnes godtycke, av Med. Dr. LEOPOLD SCHENCK, Professor v. universitetet i Wien.

envar må begagna tillfället att nu skaffa sig denna värdefulla bok, då den kan fås för endast 4 kr. 75 öre. Obs! Ingen annan bok på svenska språket avhandlar det sexuella livet så grundligt och tillförlitligt som detta verk.

Fäder och mödrar, ungdomar och ungmör! Skaffa Eder denna bok, som afslöjar mången hemlighet i tillvarons dunkla gåta. Ett intressant och nyttigt studium för alla.

- 1:a kap. De manliga och kvinnliga könsdelarnas anatomi och fysiologi.
- 2:a kap. Jämförande anatomi mellan mannens och kvinnans kropp.
- 3:e kap. Kvinnans fysiologi. Egenomligheter hos kvinnan. Kvinnans nervsystem, sinnesorgan och sjäsliv m. m.
- 4:e kap. Om äktenskapet.
- 5:e kap. Den äktenskapliga samlevnaden. Faran av okunnighet. Äktenskaps uppgift. Varför mannen gifter sig. Varför kvinnan. Missräkningar och missuppfattningar. Huru de kunna undvikas. Samlivet mellan äkta makar.
- 6:e kap. — — —
- 7:e kap. — — —
- 8:e kap. — — —
- 9:e kap. — — —
- 10:e kap. — — —
- 11:e kap. — — —
- 12:e kap. — — —
- 13:e kap. Blodet såsom livsprincip, dess omlopp, beståndsdelar och egenskaper.
- 14:e kap. Menstruationen, dess fysiologi och hygien. Råd och regler för kv. i olika åldrar.
- 15:e kap. Om kvinnans bäcken.

- Kännetecknen på ett väl bildat bäcken. Dess betydelse för förlossningen.
- 16:e kap. Avlelsen.
- 17:e kap. Om havandeskapet i allmänhet.
- 18:e kap. Havandeskapskalender.
- 19:e kap. De förändringar som havandeskapet medför i hela den kvinnliga kroppen.
- 20:e kap. Om kännetecknen på havandeskap.
- 21:a kap. Om förlossningen i allmänhet.
- 22:a kap. Förlossningens förbud, regelbunda förlöpp och normala följder.
- 23:e kap. Förlossningar med huvudbudning.
- 24:e kap. Förlossningar vid vilka nedre delen av fostret föreligger.
- 25:e kap. Tecken till att barnet lever under förlossningen.
- 26:e kap. Fostrets dietiska behandling under havandeskapet och förlossningen.
- 27:e kap. Behandling vid normal förlossning och barnsängskvinnans förhållande under densamma.
- 28:e kap. Vad barnmorskan eller

- ackuschörskan har att iaktta vid normal förlossning.
- 29:e kap. Havandeskap utanför livmodern.
- 30:e kap. Månadskalvs havandeskap.
- 41:a kap. För kortvarigt och för långvarigt havandeskap.
- 32:a kap. Abnorma förlossningar till följd av fel i ägghinnorna, moderkakan, barnvattnet och navelsträngen.
- 35:e kap. Abnorma förlossningar på grund af fostrets felaktiga beskaffen. ell. felaktiga läge.
- 36:e kap. Abnorm avgång af efterbörden och därav följande missförhållanden under barnsängstiden.
- 37:e kap. Om fel, begagna av förlossningsbiträdet och barnsängskvinnan själv och därav beroende abnorma förlossningar.
- 38:e kap. Om könssjukdomarna. Allmänna anmärkningar om sjukdomar i de manliga könsdelarna.
- 39:e kap. Sjukdomar i de kvinnliga könsdelarna.
- 40:e kap. Den syfilitiska sjukdomen, dess väsen, orsaker och förlöpp.

- 41:a kap. De preventiva medlen mot syfilitisk besmittning.
- 42:a kap. Behandling av syfilitiska sjukdomar. Tilläggsavdelning: Barnets kön beroende på föräldrarnas godtycke, av Med. Dr. Leopold Schenk. Intressanta vetenskapliga försök. Anvisningar för dem som önska en manlig avkomma. Huru barnets kön kan förutsägas.

IDUN
Obs! 2 ex. fraktfrit.

Beställningssedel
insändes till
Svenska Bokexpeditionen, Hensmåla.

Undertecknad önskar sig tillsänt mot efterkrav å Kr. 4:75 + frakt och 10 öre till emb. ex. av boken

Människans Könsliv.
(Inb. 608 sid. med ett hundratall ill.)

Namn

Bostad

Postadress

(Skriv tydligt.)

SVENSKA BOKEXPEDITIONEN - HENSMÅLA.